

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 87 — Субота, 29 август 1953

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

ФОТОГРАФИЈА

ДОК МИКИ НА ПРЕСТОЛУ МЕДИОКЕ БРИНЕ ДРЖАВНЕ БРИГЕ, МИХАЈЛО XIII, ПОД ЛАЖНИМ ИМЕНОМ ПРОВОДИ СЕ У ИНОСТРАНСТВУ

ДАЈТЕ ЈОШ КАВИЈАРА... ШАМПАЊАЦА... ЛИКЕРА... МАЈОНЕЗА...
ДА, ГОСПОДИНЕ!

КО ЈЕ ОНАЈ МАЛИ ШТО ПОРУЧУЈЕ ЗА СВЕ?
ЗОВЕ СЕ РАФАЈЛО ОД ПРЕДИОКЕ... ОДНЕКУД ИМА ГРДНЕ ПАРЕ! ИЗ НЕКОГ РАЗЛОГА НЕ ДА ДА ГА СЛИКАМ!

РАЗЛУПАО МИ ЈЕ ВЕЋ ТРИ КАМЕРЕ!.. АЛИ ОВОГ ПУТА ДОНЕО САМ ТЕЛЕОБЈЕКТИВ!.. САД ЈЕ МОЈ

ОДМАХ ОДНЕСИ ФИЛМ У РЕДАКЦИЈУ И ДАЈ ДА СЕ ИЗРАДИ СЛИКА УЗ РЕПОРТАЖУ... ЗА СУТРАШЊИ БРОЈ!

РЕПОРТАЖА О ТОБОЖЊЕМ РАФАЈЛУ ОД ПРЕДИОКЕ ИЗАЗВАЛА ЈЕ СЕНЗАЦИЈУ!

ООООХ! ШТА ЈЕ ОВО?? ПА ТО ЈЕ...!

РАФАЈЛО ОД ПРЕДИОКЕ ОРРИЈА!

"...МОНДЕНСКИ КРУГОВИ ЗАПРЕПАШЕНИ СУ ОРГИЈАМА ЗАГОРЕТОГ МИЛИОНАРА РАФАЈЛА ОД ПРЕДИОКЕ... ВЕРУЈЕ СЕ ДА МУ ТО НИЈЕ ПРАВО ИМЕ, АЛИ НИКО НЕ ЗНА КО ЈЕ ОН У СТВАРИ..."

ШТА? НИКО НЕ ЗНА КО ЈЕ ОН?!
ТЕШКО ТЕБИ, МИКИ, КАД ТЕ ДОВАТИМ!
ЈА ЗНАМ!
ДАКЛЕ ТО ЈЕ ТАЈ ВАЖАН ПОСАО! А?!
А?!

НОВИНЕ СА МИХАЈЛОВОМ ФОТОГРАФИЈОМ СТИГЛЕ СУ И У МЕДИОКУ

НЕВЕРОВАТНО! САМО ГА ЈЕ ПРОВИЂЕЊЕ ПОСЛАЛО! ПРОСТО КАО ДА СУ БЛИЗАНЦИ!

РАФАЈЛО ОД ПРЕДИОКЕ НАДМАШНО СВЕ СВЕТОКЕ ТРОШАЦИЈЕ!

КАДА БИХ УХВАТИО ОВОГА МАМОРА.. ПОСТАВИО БИХ ГА НА ПРЕСТО МЕДИОКЕ, А МИХАЈЛА БИХ НЕЧУЈНО УКЛОНИО...

И НИКО НЕ БИ ПРИМЕТИО РАЗЛИКУ!... ПОСЛЕ БИ ВЕЋ БИЛО ЛАКО УДЕСИТИ ДА ОВА ИМИТАЦИЈА НАСТРАДА... РЕЦИМО У АУТОМОБИЛСКОМ СУДАРУ...

...И ЈА БИХ НАЈЗАД ПОСТАО КРАЈО !!!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ:
ЛЕД ЈЕ КРЕНУО..

Стенли Ливингстон

(9)

Да би Ливингстону олакшао путовање, Стенли је одлучио да њих двојица с неколико пратилаца пођу чамцима поред источне обале Тангањике до Уримбе и да тако скрате путовање сувим.

Двадесет и седмод децембра кренули су из Уициџа.

„До чамца су нас испратили арабљански трговци, деца, зачуђени Вагухи и Ваџиџи, Чини ми се да су сви некако тиши него обично и да су тужни што одлазимо“.

Група носача и војника ишла је обалом, упоредо са чамцима. Тек што су се отиснули од обале, веслачи су запевали песму занзибарских лаџара, којом су изражавали радост због повратка у Уњањембе. Трећег јануара стигли су у Уримбу, а после одмора од четири дана склопили су шаторе и пошли пешце на исток. „За мене, — пише Стенли у свом дневнику, — то је био пут према дому“.

Првих неколико дана путовања протекли су мирно. Међутим, уколико се караван удаљавао од језера, џунгла је постајала све непроходнија, а хране је било све мање. Стенли је поново ободео од грознице, тако да је једва издржавао дуге и напорне маршewe.

„Вукли смо се миље и миље преко стрмих, голих обронака. С десне и леве стране простирале су се дивне шуме и крајеве слични парковима... Најзад, угледамо пространу долину Имере... Око подне бори смо у нашем старом логору. Урођеници се окупише око нас и донесоме нам хране... Доктора су јако болеле ноге, а стопала су му крварила од напорног пешачења. Његове ципеле биле су потпуно испеане, а он их је још и исекао да би их лакше носио на израњављеним погачама.“

У логору су остали неколико дана да би се доктор опо-

равио и прикупио снагу за даље пешачење и да би Стенли и његови водичи могли да улове нешто дивљачи. На оба ле поточиња Мпокве Стенли је угледао стадо жирафа, али, мада је једну од њих рано, све су успеле да умакну. Он се љут вратио у логор, па ипак је те вечери речима пуних дивљења описао стадо тих гломазних, а хитрих животиња.

„Дивних ли животиња! Како су им велике, лепе и бистре

сам могао, ја бих јој у том тренутку повратио живот. Мислим да је велика штета што се ове сјајне животиње не могу искористити и за нешто друго, сем као храна.“

Од убијене жирафе добили су 496 килограма меса.

На путу према Мисонги, међу људима на челу каравана наједном је настала паника. Стенли, који се налазио на крају поворке, са чуђењем се питао шта је то наједном снашло његове људе. Најзад, на

очи. Заклео бих се да сам оба пута добро погодио, али су оне ипак побегле, крећући се достојанствено, као једрилице кад мењају правац. Жирафе у трку праве веома неспретне покрете, који потсећају на увијања у индијанским играма. Њихови покрети некако су сањиви, таласаста, тако да вам се чини да и њихов реп на коме је дугачка црна кићанка, суделује у томе.“

Ипак, сутрадан је Стенли послушао Ливингстонов савет и истопио неке шинкане посуде, па је цинком појачао своје метке. Захваљујући томе, успео је да убије једну жирафу. Мада је његов ловачки успех био праћен одушевљеним позивима пратилаца, Стенли се није радувао.

„Било је веома тужно видети ту прекрасну животињу испружену преда мном. Да

веома непријатан начин, сазнао је узорак тој општој пометености.“

„Мој магарац стао је да се рити и да удара копитама. Око моје главе зазубао је читав рој дивљих пчела, а три или четири пале су ми на лице и страшно ме уболе. Сви смо стали лудачки да бежимо. Прочали смо око пола миље, понашајући се исто тако дивље као и јадни, изуједани магарици... Пред нама је био дуг пут и ја сам страховао како ће доктор да издржи. Послао сам му носилку са четири носача, али је стари, прекаљени јунак одбио да га понесе и допешачио је до логора, пуних осамнаест миља. Ливинг-

стона су пчеле такође страшно изуједале по глави, јер му се читао рој завукао у кошу. У логору је попио шољу кафе и појео комад хлеба и одмах се поново осећао бодар као да је превалио свега једну миљу.“

У Мрери, у Средњем Уконгу, караван се задржао свега један дан, да би се самлело жито и припремила храна за дуг пут кроз пусте и дивље области између Мрере и Мањаре. На томе путу среди су један караван који је долазио из Уњањембе. Од вође каравана, роба арабљанског трговца Санди бен Хабиба, сазнали су да је Мирамбо, страх и трепет читавог подручја, потучен и да је пут слободан. Друга вест веома је ражалостила Стенлија. Шо, који је бољестан остао у Квихари, умро је од грознице. Стенлија, који је и сам био бољестан од грознице, необично је потресла ова вест.

„Ах, докторе, — рекао је Ливингстону, кад је сазнао за Шоову смрт, — већ су двојица наших људи умрли. Ако ова грозница дуже потраје, бојим се да ћу ја бити трећи“. Напади грознице, који су се поново појавили још у Уициџу, потпуно су исцрпили Стенлија, а кинин и разне лековите траве искварили су му стомак. Као о нечем недовидном, сањао је о конзервама шунке и рибе, супе у праху, двоπεку и сиру, који су се налазили међу његовим и Ливингстоновим залихама у Уњањембеу.

„Живео сам од тог лудог маштања... Чудио сам се како се људи који свега тога имају уопште могу разболети, како се могу заситити живота и помислити да он није леп. Чинило ми се да кад би ми у том тренутку неко пружико комад шпешничног хлеба намазаног маслом, да бих био у стању да чак и овако полумрт став поскомим и заиграм најдивље афричке игре... Ипак, морао сам бити задовољан и тиме што смо имали у изобиљу усољеног жирафиног меса.“

Тих заиста тешких дана Стенли је имао прилике да схвати како је Ливингстон успео да, и поред толиких година проведених у Африци и

свих незгода које су га сналазиле, остане јак и издржљив. Мада ни Ливингстону није пријала та груба и једнолична храна, он је приморавао себе да сваког дана поједе одређену количину. Поред тога, ма колико био уморан од дневног марша, он никад не би легао пре него што би пажљиво уредио своју постељу од пружа и траве и начинио је меком и угодном, као да је од перја. То му је омогућавало да угодном спава и да се добро одмори.

Стенлијево дивљење за Ливингстона постајало је сваки даном све веће. У његовом дневнику највећи број страница посвећен је Ливингстону и њиховим разговорима поред логорске ватре. То Стенлијево дивљење понекад се изражавало на веома простодушан, па чак и сентименталан, начин.

„На пола пута између Мваруа и напуштеног Тонгонџа урезао сам у дебло великог

дрвета почетна слова Ливингстоновог и свог имена, с датумом: 2 фебруар. То је било други пут да сам тако нешто учинио у Африци. Први пут кад смо гладовали у Увизи. Тада сам поред свог имена и датума урезао и једну реч: гладан.“

Пролазећи кроз густе шуме Укамбе, Стенли и Ливингстон наишли су на једну лобању, снакако остатак неког несрећника који је ту умро од глади. Том приликом Ливингстон је рекао Стенлију да увек кад пролази кроз афричку шуму, свечану и увијену тишном, зажели да, кад умре, почива под афричким увелим лишћем.

„У Енглеској нема довољно слободних простора, — рекао је том приликом Ливингстон, — а није редак случај и да гробове оскрнављују. Откако сам сахранио своју жену у шумама Шупанге, чезнем да нађем слично место где би и моје кости мирно почивале.“

(Наставиће се)

Чудан „водовод“

Познато је да у пределима нашега крша због суша и порозности самог земљишта често влада оскудица у води. Због тога су становници у тим крајевима присиљени да се довијају на разне начине да би угасили жеђ себи и својој стоци. Овде ћемо навести неколико примера како то раде.

За време зиме, која у овим крајевима може бити врло оштра, накупи се доста снега у јамама и долинама, које често никад сунце не огреје, па ни за време највећих жега. Ту се снег следи, па га сељаци у току лета ваде и топе; на сунцу, ватри, а и на други начин. Један од њих је и овај. Они најпре изваде лед из рупчага, донесу га кући, а после тога поређају ципанице једну до друге и ставе их на корито које је издубљено у стаблу дрвета. На тако поређане ципанице ставе лед, који се постепено топи и слива у корито, остављајући нешто нечистоће на ципаницама, том необичном „ледилу“. Негде изнад корита стављају и цакове да би се и у њима зауставила нечистоћа.

Постоји и други начин који упражњавају понеке шумски радници, нарочито у приморским планинама, у којима нема извора. Они изрежу канале дрвету који се пружају у правцу корена стабла и на месту где се они састају, забију у

стабло корнстату даску, а испод ње суд за воду. За време киша вода се слива низ стабло и кроз урезане канале цури на даску, а одавде у корито испод ње.

Разуме се, ова вода није најбоља за пиће, али у невољи задовољава потребе.

Страни се Техничари

ВЕРНЕР ВАН ЛОРН

(4)

III

Дик, Долорес и човек с великом главом одвези су се заједно на пристаниште, док је њихов пртљак био пребачен другим колима. Долорес је, на велику радост њеног послодавца, набавила обимну гардеробу. На путу до пристаништа странац је проговорио само једном.

„Сви чланови наше групе треба да верују да раде за вас, Диче. Зато ћете ви морати да примате све њихове жалбе, да саслушавате њихове жеље и да изгладите евентуалне несугласице. Мени се нико изашта не сме и не треба да обраћа. Отсада сам ја само Морквил, са секције број један, а шта то значи дознаћете тек кад стигнемо на одређено место“.

На палуби малог брода посада је журно трчала тамо-амо, припремајући се за полазак. На мору, поред велике хрпе пртљага, стајала је група људи и Дик се, напуштајући своја два салутика, упути према њој. Док су Долорес и Морквил прелазили преко покретног моста, девојка га је лако придржавала, јер јој се чинило да он с муком корача и да његово слабо тело не може да издржи терет његове огромне главе.

Кад је пришао групи, Дик је извадио листу са именима путника. „Господин и госпоња Џон Мк Карти. Вама је додељена кабина број седам. Узмите само ствари које можете сами да понесете, а остале ће момци пренети на брод“. Тако је редом прозивао све путнике, назначујући бројеве њихових кабина. Џона Мк Картија Дик је сместа познао. То је био човек кога је срео у незнамчевој канцеларији и који му се онако срдочно и охрабрујуће насмешио. На Џоновом лицу и сада је сјао онај исти осмех. Било је очигледно да је његова вереница пристала да пође и да у непознатом свету дели с њим добро и зло. Пошто је утовар пртљага завршен,

Дик се упутио према броду. Међутим, лак додир нечије руке натерао га је да се заустави и окрене. Шофери аутомобила чекали су да им се плати. Дик је схватио да је Морквил заиста све препустио њему. Чак и да плати возњу до пристаништа.

Путнике који су малим бродом напуштали своју земљу испратило је веома мало света. То су већином били њихови суседи, који су дошли да им још једном пожеле срећан пут. Већина жена на броду заплакала је кад се „Галеб“ отиснуо од обале и упутио према отвореном мору.

Дик је још био на крми и гледао према обали која је лагано нестајала, кад му је пришао капетан брода.

— Извините што вас узнемиравам, господине Бероу, — рече он Дику, — али треба да ми кажете циљ нашег путовања, како бих могао да одредим лађи потребан курс.

Дик се тргао из својих сањарија. У том тренутку први пут је осетио да на њему лежи велика одговорност и да су животи и наде свих путника на броду поверени његовој бризи и старану. Чак ни капетан не зна циљ путовања. Брод је био најмљен за више месеци, али капетану није речено куд треба да путује.

Дик извуче из џепа један коверат, извади из њега лист хартије и пружи га капетану. Капетан га је прочитао, а затим гласно поновио садржај. Дик га прекиде: — Циљ путовања морате држати у тајности. Нико на броду не зна и не треба да зна куд путујемо. Чак ми мени само не треба више да га поменете. Надам се да ћемо имати лепо време, капетане, и брзу и угодну пловидбу.

Дикова осећања била су веома неодређена. Кад је капетан отишао, он је дуго размишљао о свом чудном положају. Издавао је наређења као прави старешина, а, уствари, он је само понављао научене реченице чији му је смисао био потпуно нејасан. Сви су мислили да је он одређено правац путовања, а он уопште није знао куд то иду.

Дани и недеље су протицали а брод је без престанка пловио према југу. Зауздавали су се само једном, да попуне залихе угља. Лука је била готово пуста, а лучки радници и становништво тог приморског градића говорници су неким неразумљивим језиком. Иначе, током целог путовања путници нису видели ништа сем неба и мора. Тек последњег дана те дуге

пловидбе угледали су на десној страни брода групу острва. Нека су била сасвим близу, готово на дохват руке, док су се од других виделе само магловите контуре.

За читаво време путовања Морквил није излазио из своје кабине. Међутим, кад се на вилуку указало копно, изишао је на палубу и пришао Дику који се налазио на крми. Док је гледао плаву пучину, његово лице било је озарено неком унутарњом радошћу. Потсећао је на човека који се после много година странствовања враћа у зачицај. Дик је осетио симпатију према њему. Било му је драго што на Морквиловом лицу види радост, мада се он сам осећао збуњен, разочаран, па чак и уплашен. Изглед овог предела нимало се није поклапао са сликом коју је он изградио у својој машти на основу онога што му је Морквил рекао. Брод је пролазио поред једног малог острва Лужног Мора. Било је очигледно да о некој развијеној индустрији и о циновским тех-

ничким уређајима на њему не може бити ни говора. Дик је имао утисак да острво чак није ни насељено.

Кад се капетан приближио да од Дика затражи последња упутства, Морквил му журно одговори:

— Ја ћу вам рећи шта треба да чините, капетане. Господин Бероу не осећа се добро, па ћу га ја заменити. Кроз један час стићи ћемо до острва и ја ћу вам показати улаз у луку. Лука је добро заштићена, тако да се истовар може несметано обавити чак и у случају буре.

Унутрашњост брода била је препуна товара. Било је ту књига, разних машинских делова, отпремних и пријемних ра-

дно-уређаја, знатан број пушака, па чак и један мали топ. На велико чуђење путника, на острво је истоварен и један велики кавез с неколико пари разне живине и једним паром свиња.

Истовар је трајао читаво три дана, а за то време расло је узбуђење и незадовољство путника. Било је очигледно да су дошли на пусто острво на коме би имали да стварају све испочетка, а било им је обећано да ће отићи тамо где је техника много развијенија него у њиховој земљи. Због тога што је Дик био вођа групе и издавао наређења, остали су га гледали с незадовољством, које се постепено претварало у мржњу. Морквил и његова улога у целом овом подухвату били су потпуно заборављени.

Кад је и последњи дењак био покривен тер-хартијом, путници су за себе подигли једну настрешницу. Већ се спуштао мрак кад је посао био завршен. Зато је капетан брода одлучио да отплови тек сутрадан ујутру и путници су били позвани на брод, на опроштајну вечеру. Дик је био приморан да у бродској сали одржи општи састанак да би спречио евентуалну опасност да се неки од путника, разочарани оним што су видели и доживели, врате „Галебом“. Морквил му је дао упутства шта треба да им каже.

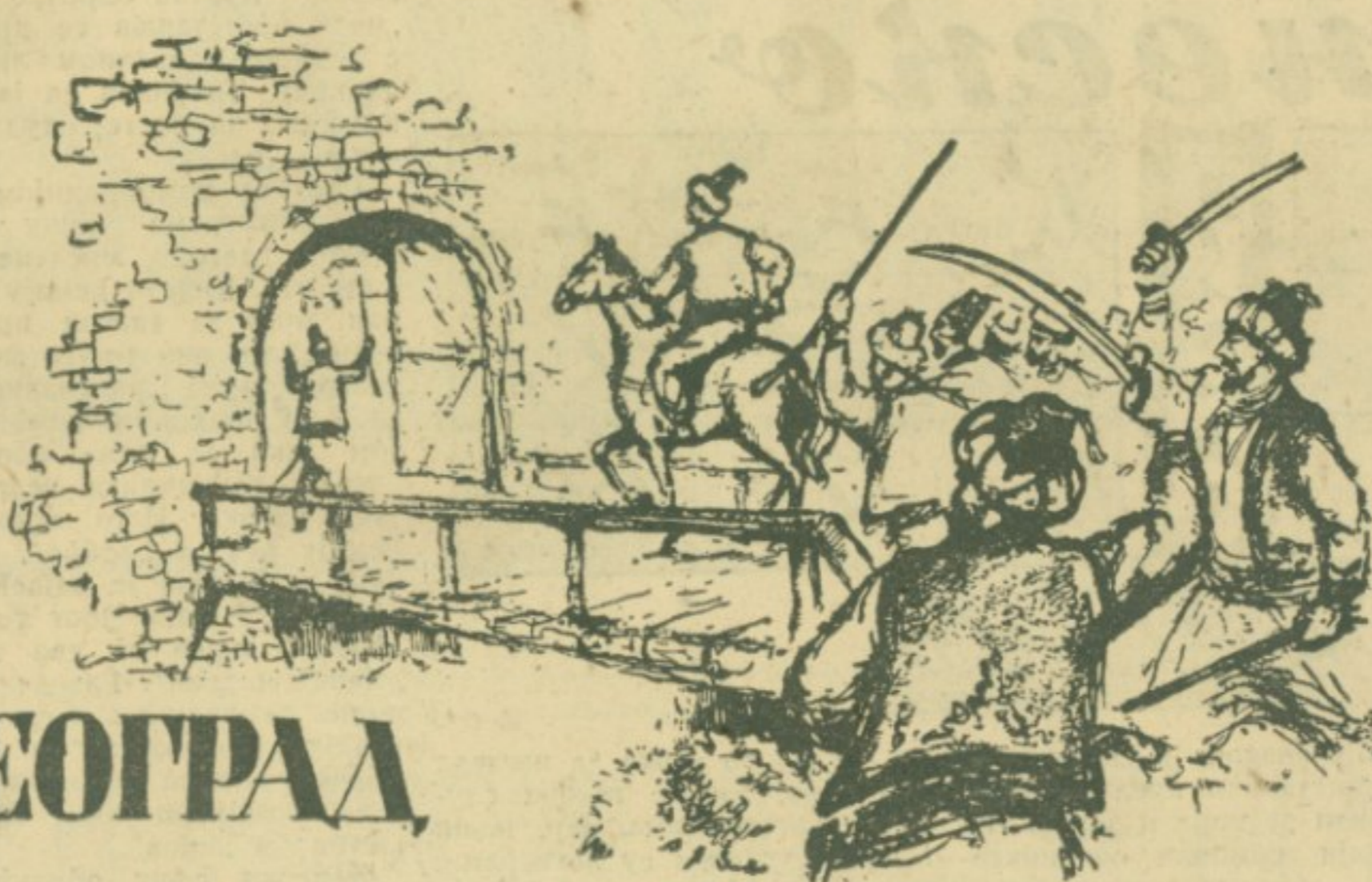
— Пријатељи, — почео је он свој говор. — Нас очекују необични доживљаји. Мој положај ничим се не разликује од вашег, сем тиме што сам ја вођа и што на мени лежи одговорност за све оно што нам се може догодити. Ја ту одговорност примам на себе јер сам уверен да нас никаква незгода неће задесити. Сви ви знате да нам је забрањено да говоримо о нашем путовању и да се распитујемо за место у које одлазимо. Уверavam вас да је све то ради вашег добра, а касније ћете и сами увидети да је боље што вам сад још ништа није познато о томе шта нас чека у будућности. Ја вам не могу рећи шта ће нам донети први дан, али будите сигурни да ће бити испуњено све оно што вам је било обећано. Морате бити стрпљиви и не смеете губити веру у успех нашег подухвата.

Кад је Дик завршио, Морквил му се насмеши са одобравањем. Чак се и Долорес насмешила, мада је једва успевала да савлада своју потиштеност.

(Наставиће се)

Децембар 1801 године био је врло леп; топао и сунчан. На градској пољани испред тврђаве још се зеленела трава; небо се плавило као усред лета. Година је била сушна. Али, овим лепим зимским данима нико се није радовао. Омањила је пшеница и кукуруз. У Београду се једва могло купити сто ока кукуруза за 20 гроша, а грош је био врло велик новац, јер га често није било ни у неколико села. Па и жир није родно као обично, што је да-

га су ставили под најстрожу стражу. Завладала је страва и међу Турцима грађанима и међу хришћанима који су били у београдској вароши. Кад су стигли гласови да су јаничари и по осталим градовима, у Шапцу, Смедереву, Фетисламу и другде, збацили царске управнике и завели своју власт, па да је и крви било и да су се острвили на пашалук, тада су се многи хришћани трговци тајом извукли из Београда и пребацили на аустри-

Како су ДАХИЈЕ ЗАУЗЕЛЕ БЕОГРАД, 1801 ГОДИНЕ

вало врло рђав изглед за гов свинја и за уносну трговину с Аустријом.

Једне ноћи у почетку септембра сијло је затутило земљотрес у Београду, те је сав свет истрао на сокаке. Многи су од страха, грабежи по кући што су стигли, изишли далеко изван града — чак на Теразије. Ту у шевару, поред бара, чекали су док се земља не смири. Али, кад су се и кућама вратили, страх није престајао. Но то није био само страх од земљотреса. Сви су осећали да се у пашалуку припрема нешто што је исто тако злокобно као и гладна година; и стрепели су. У Београду се прикупило много јаничара, све старих зумдџара, који су још 1791 године истрани из пашалука. Мустајпаша, београдски везир — „Српска мајка“, како га је народ прозвао, био је све немоћнији. Притиштен од јаничара у свом конаку, у горњој тврђави, он више није излазио. Чувао га је неколико јаничарских ага, јер су од јула јаничари постали стварни господари Београда, а паша њихов заробљеник. Узалуд је Мустајпаша покушавао да се одбрани од јаничара. Па и покајао се што их је пустио у пашалук и што није послушао Србе, те се и овог пута послужио њиховом народном војском као и пре неколико година против видинског насилника Пасманџије.

Када је крајем јула избила у Београду јаничарска побуна, којој се придружио и један део најамника, паша се морао повући и затворити у горњи део Београдске тврђаве. Београдским побуњеницима, на позив дахије Кучук Алије Рудничанина, притекли су у помоћ јаничари из целог пашалука. Јуришајући на горњу тврђаву, у коју се склопио Мустајпаша, они су је тукли из топова. Сам паша није имао довољно ни праха ни олова да се брани, већ је скидао олово с прозора и олука и претапао га у танад. Јаничари су успели да кроз некакав стародревени и тврдо озидани канал продру у тврђаву и да је заузму. Одмах су посекило неколико највишењих пашиних пријатеља, а ње-

ску страну. Дервиш бег, син Мустајпаше, припремао је војску да ослободи оца, а рачунао је и на Србе. Али, јаничари су радили брзо и лукаво. Знано се да њихову побуну воде четри одметника „дахије“: Кучук Алија Рудничанин, Агалија Барјактар Бошњак, Мула Јусуф Новопазарца и Мехмед Ага Фочић. Знано се и то да је Кучук Алија од свих најгори и најкрвавији и да су њих четворица већ међусобно поделили пашалук: сваком по три нахије, а малим агама, својим момцима, сва села у нахијама.

Шта се дешава с пашом у тврђави мало је ко знао, а било је и тешко дознати, јер дахије нису никога од београдских Турака пуштали до њега. Неки су дознали од аустриског тумача на земунској парадорји да је пашина судбина неизвесна, па и самог пашалука. Једном, некако крајем новембра, стигао је татари из Цариграда. Како је ја кољу пројурно кроз Стамбул-капију нигде се у вароши ницали зауставио. Упрскан блатом и он и коњ, нестали су у тврђави; отада татари нико више није видео. Пре, кад би улазили татари у варош, извикивали би целим путем до тврђаве султанову поруку, бар у неколико речи. Овај је ћутао. Само је витлао дугом камчицом око себе и око коња. Али зато се Осман, стари сулуди богаљ, праћен огромном гомилом паса, од јутра до мрака дерао кроз београдске сокаке, као од некога наговорен: „Смрт Мустајпаше! Да живи Кучук-паша!“

У Београду је било све мање хришћана трговаца, а и Јевреји, доле на Дорћолу и на Јалији, почели су да склањају своју робу и да је пребацију преко Дунава. Београдски Турци понудили су пашин својим помоћ: да се заједно са својим породицама затворе у тврђаву и да оданде ударе на одметнике. Но паша је њихову помоћ одбио, јер, рекао је, ко сме да дигне руку на царевог великаша.

Петнаести децембар освануо је леп као и сви ови дотадашњи дани. Кроз јутарње изма-

глице пробијало се сунце. Пашин конак у горњој тврђави шаренио се у јутарњем руменилу. На Зереку и у чаршији продајци разних јела и пића почели су да извикеју своју робу, а из ковачких вигања дигао се беличасти дим. У граду, пред пашиним конаком, живот овог новог дана почео је злокобно и мрачно. Пре него што је сунце извирило изнад вишњичких и миријевских брежуљака, читав један јаничарски алај, од неколико стотина људи, опколио је пашин конак. У вароши се о томе још ништа није знало. Кад су доле, на Сави, јаничари вратили ране земунске трговце, који су дошли са својим да-

ма као обично, и рекли им да од трговине овог дана неће ништа бити, а потом затворили све варошке капије и на њима појачали страже, у београдској вароши зла слутња обузела је и Турке и хришћане грађане.

Ова страшна неизвесност није дуго потрајала, јер су се наједном из јаничарског логора кроз целу варош растрчали телали с бубњевима. Убрзо се и у последњој чатрњи београдској сазнало за јаничарско наређење да сви хришћани створе своје рађе, да се са својим породицама затворе у куће и да се ни за живу главу не показују на улицама. „А, којим гот Мухамедову

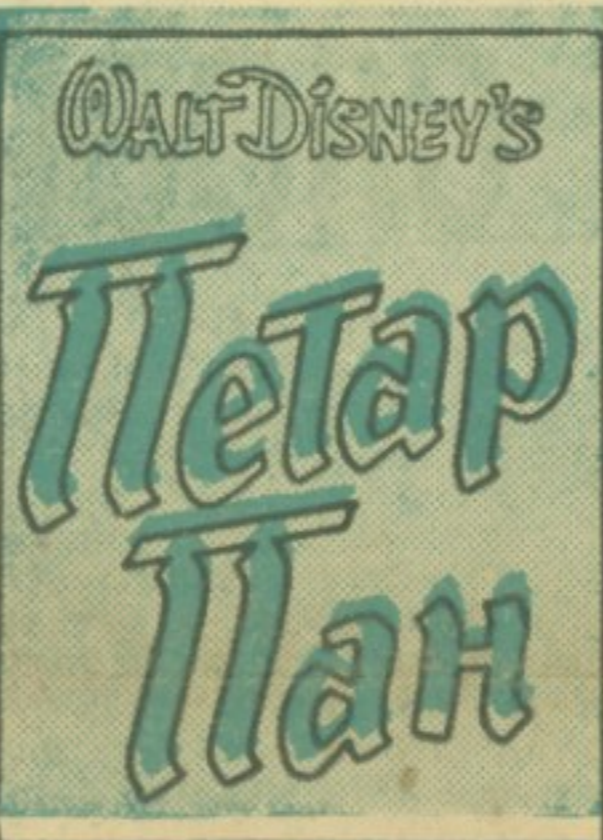
веру исповеда, да устане на оружје и да похита у горњу тврђаву.“

Брзо су закључани ћепенци на хришћанским рађама и часком су опустели сокаци у којима су становали Срби, Грци и Јермени. Чврсто су замандаљене дворинске капије и страх се увукао у све хришћанске домове. Јаничарском позиву одазвао се само мали део београдских Турака. Они старији и угледнији, грађани и спахије, махали су брижним седим главама и говорили: „Не ваља, не слуди на добро“. И задржавали су млађе и ватреније...

Неколико јаничарских старешина с Кучук Алијом упу-

тило се из свог логора у пашин конак у горњу тврђаву. Подаље од конака стајали су варошки Турци, наоружани на брзину и којекако. Кучук Алија се обратио јаничарима пред конаком и говорио им нешто брзо и оштро. Јаничари су махали својим оружјем и викали: Живео, живео! Утишао их је покретом руке, а затим с још једним од старешина ушао у конак. Сви погледи пуни ишчекивања задржаше се на прозорима пашиног конака, и настаде тишина. Није прошло дуго времена кад се из конака зачуше пушњи из пиштоља, затим као неко крчкање, јауци, но све је то било врло кратко. Тада једна рука изнутра удари по прозорској хартији, раскинувши је. На прозору се појави Кучук Алија, кратким погледом обухвати све оне доле, а затим покаже отсечену Мустајпашину главу, с које је висило у једном дугом траку развијени зелени турбан и капала крв. После жагора, који је настао доле међу јаничарима кад се на прозору појавио Кучук Алија, најпре је настао тајан, а затим је одјекнула и громогласна вика и дуги поздрав: „Да живи Кучук Алија, паша београдски!“

Тако се јаничари после десет година поново домогоше власти у Београду и у целом пашалуку, заводећи стање какво је било пре Кочић Крајине... „И би, каже летописац манастира Никоље, велико насиље и страшна глоба како не беше од почетка света“.

ВЕЛИКО СЛАВЉЕ У ИНДИЈАНСКОМ ЛОГОРУ ТРАЈАМО ЈЕ ЧИТАВ ДАН

БИЛО МИ ЈЕ ЖАО, ДРАГА МОЈА, КАД САМ ЧУО ЗА ВАШУ НЕСРЕЋУ! ТА ВЕНДИ...

СМИ ЈЕ ДОВЕО ПРОГНАНУ ЋАВОЛИЦУ ОД КОЈЕ КАПЕТАН КУКА ЖЕЛИ ДА ДОЗНА ГДЕ ЈЕ ПЕТРОВО СКЛОНИШТЕ

КАД БИХ САМО ЗНАО ГДЕ ПЕТАР ЖИВИ ЈА БИХ ОТЕРАО ВЕНДИ! ОНДА БИ ПЕТАР БИО САМО ТВОЈ ДРУГ!

КУКА ЈЕ УСПЕО ДА ЈЕ ПРИДОБИЈЕ И ЋАВОЛИЦА ЈЕ УПАЛА У ЊЕГОВУ ЗАМКУ

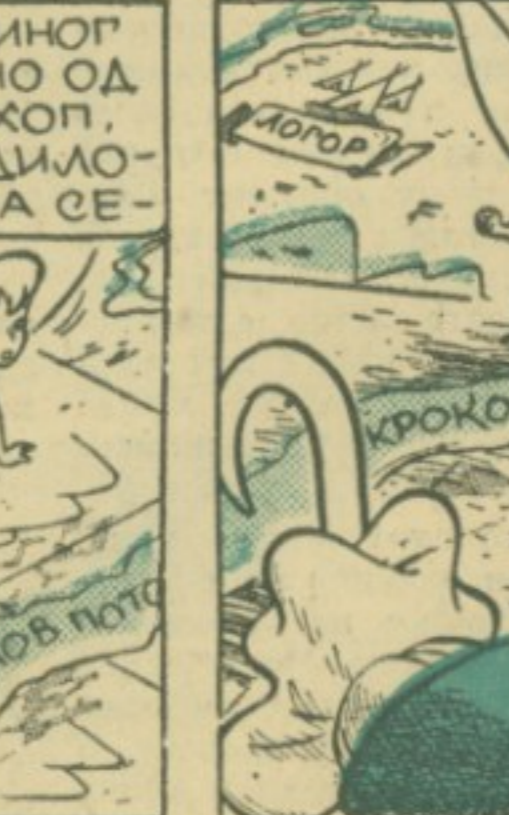
ПА, ГОСПОДИЦЕ, ХОТЕТЕ ЛИ НАМ ПОКАЗАТИ ГДЕ ПЕТАР ЖИВИ?

КАПЕТАН КУКА ВАМ ДАЈЕ РЕЧ ДА ПЕТРА НЕЋЕ ДОДИРНУТИ НИ ПРЕТОМ... НИ КУКОМ...

ПОЧИЊЕ КОД СМОКВИНОГ РТА 40 КОРАКА ЗАПАДНО ОД МЕДЕНОГ БРЕГА... ХОП, СКОК ПРЕКО КРОКОДИЛОВОГ ПОТОКА... ПА НА СЕВЕР... ЈЕДАН... ДВА ТРИ...

СРЕБРНО ДРВО! ДАКЛЕ ТУЈЕ УЛАЗ У ЊЕГОВО СКРОВИШТЕ!

ХА! ХА! ХА! ХО! ХО! ХО! ХИ! ХИ! ХИ!

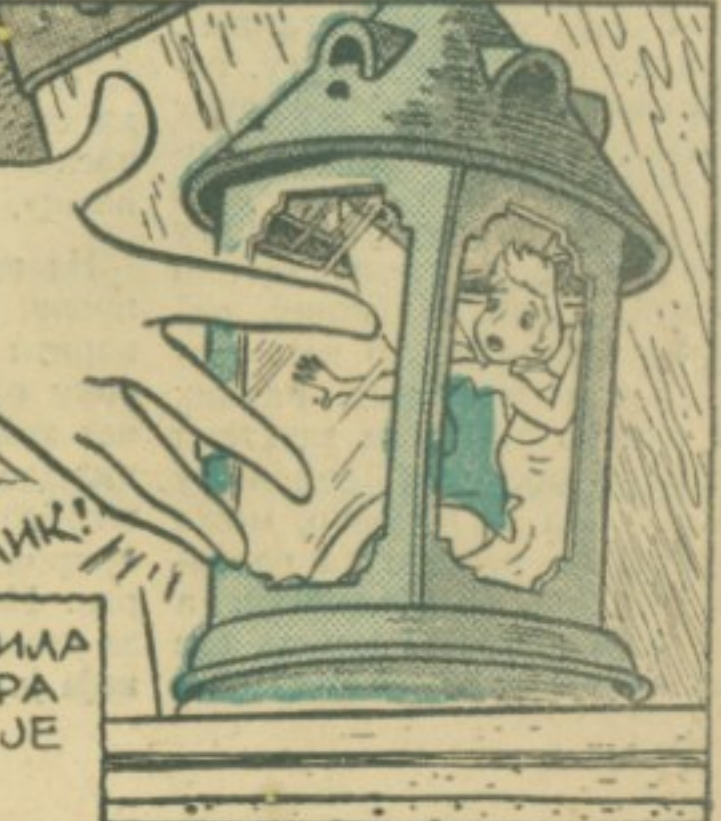
ХВАЛА ТИ, ДРАГА... МНОГО СИ МИ ПОМОГЛА!

ЋАВОЛИЦА ЈЕ СХВАТИЛА ДА ЈЕ ОДАЛА ПЕТРА ПАНА. АЛИ, БИЛО ЈЕ ВЕЋ КАСНО!

КЛИК!

ЋАВОЛИЦА ЈЕ СХВАТИЛА ДА ЈЕ ОДАЛА ПЕТРА ПАНА. АЛИ, БИЛО ЈЕ ВЕЋ КАСНО!

Мале занимљивости

Брзо множење

Можете ли бројеве у овом кругу да измножите међусобно за мање од два минута и добијете једнак резултат? Ако сте мало досетљивији неће вам бити потребан ни цео минут!

(Надамо се да се нисте мучили множећи, већ да сте одмах приметили да се међу цифрама налази и једна нула и да, према томе, и резултат мора бити — нула!)

Три кратка питања

Нећемо вам постављати питања о мало познатим стварима. Ово свакако знате, или сте знали, само је потребно да мало размислите и да нам одмах дате брз одговор. Дакле:

- 1) Да ли знате како се зове једна бања у најближој околини Београда?
- 2) Обреновац лежи покрај Саве?
- 3) Како се зове река која тече кроз Рудовску, Каштану?

ТРЕБА СЕ САМО СЕТИТИ

- 1) Који је ово део тела:

А	А
А	А
А	А
А	А

ПЕЊКА БИСТРИЦА

Кинеско

日 СУЊЕ	月 МЕСЕЦ	明 СВЕТЛО	火 ВАТРА	炸 НАМНО	炸 ПЕКИ
女 ЖЕНА	子 СИН	好 ДОБРО	女 ЖЕНА	心 КРОВ	安 МИР
尸 ЛЕВИ КОРАК	子 ДЕСНИ КОРАК	行 ИДИ	女 ЖЕНА	女 ЖЕНА	效 РАСПРАВА
女 ЖЕНА			女 ЖЕНА		

Живот је превиде кратак да би човек стигао да научи кинески, — рекао је једном неки европски професор који је покушао да савлада, то јест да научи да говори, чита и пише тај азијски језик. Разочаран својим неуспехом, професор је преувеличао тежину учења кинеског језика, мада његово мишљење није далеко од истине.

Научити кинески заиста је тешко. Јер, у том језику човек може да поставља питање потврдом реченицом или да питањем искаже неко тврђење. Још је теже снаћи се у написаном тексту. Кинеска написана реченица само је кључ за разумевање њеног основног смисла и читалац је приморан да сам нађе изостављене делове и да пронађе њено право значење. Ево једне типичне кинеске реченице: „Мање што видиш, много тога чудно.“ Не разумете? Њено јуно и право значење јесте: „Уколико је човек мање ствари видео, утолико ће се више чудити свему новом.“

Кинески језик, којим говори 450 милиона становника Кине, Манџурије и Монголије, дели се на четири главна дијалекта. Припадници тих језичких група не могу се између себе споразумети усмено. Међутим, иако различито говоре, сви они пишу на потпуно исти начин. Неразумљива реченица постаје позната чим се напише, мада ће је сваки од њих различито изговорити.

Кинези не пишу с лева надесно, већ у ступцима, одозго надолу. Њихове речи деле се на „пуне“ и „празне“. „Пуне“ речи имају своје значење, док „празне“ служе као њихова допуна. Готово све кинеске речи су једносложне, тако да странац који слуша говорник кинески језик има утисак да су речи исцкане или недоречене. Већина кинеских речи завршава се самогласником, па због тога кинески језик звучи веома пријатно, као нека уједначена музика.

Кинези немају азбуку у нашем смислу речи. Они употребљавају знакове и симболе да би претставили предмете или израдили појмове и звуке. Најпростији симболи су пиктограми — веома једноставне и јасне слике предмета или појава. Тако, на пример, круг нацртан изнад једне водоравне линије претставља сунце на изласку или, тачније речено, свитање. Кинески пиктограми веома су слични египатским хијероглифима.

Друга врста кинеских знакова су логограми. У суштини, то су такође пиктограми, с том разликом што је слика на њима већ толико стилизована да се више не може препознати. Сваки кинески логограм има свуда исто значење, али се изговара друкчије у појединим дијалектима. Мада на пр-

ви поглед то може да изгледа необично, ми се такође служимо логограмима. Јер, наши бројеви уствари су логограми, које сви народи разумеју, а ипак их изговарају сваки на свој начин.

Кинези имају 214 основних логограма. Њиховим различитим комбинацијама они су створили 8.000 знакова којима се служе у свакодневној употреби. Међутим, довољно је знати „свега“ хиљаду тих знакова па да се лако могу читати новине.

Да би написали и израдили појам „супротности у мишљењима“, Кинези употребљавају знакове чије је буквално значење „ја исток, ти запад“, док „разговор“ пишу знацима који значе „ја питам, ти одгов-

ораш“. Кратка одречна речца „не“ претставља се дрветом с једном попречном линијом на врху. То значи да је дрво престало да расте; огула значење — не.

Тако се комбинацијом разних логограма пишу имена ствари, глаголи, мислене именице итд. Кинези немају посебан знак за глагол пржити, пећи. Али, они имају знак за „ватру“ и за „изненадно, нагло“, а њиховом комбинацијом лако се може написати „пећи“, тј. ставити нешто на јаку ватру. Исто тако, они немају реч за „добро“. Међутим, за Кинеза је највеће добро имати сина. Због тога он „добро“ пише са два знака: „жена“ и „син“. Глагол „иди“ пише се знацима који означавају „леви корак“ и „десни корак“, док се реч „мир“ пише комбинацијом знакова „жена“ и „крв“.

Кинески језик обидује речима које се исто изговарају, мада имају различита значења. Додуше, хомонима има у сваком језику, али ни у једном толико као у кинеском. Тако, на пример, шездесет и девет разних речи Кинези изговарају „и“, педесет и девет „ши“, а двадесет и девет „ку“. Ипак, они лако погоде право значење сваког хомонима, јер се они готово увек разликују по нагласку.

Заиста, није лако научити кинески. Због тога је разочарани професор и рекао да животиња је довољно дуг да би човек могао да научи тај језик.

МРАВИ-ЗВЕРОВИ

О мравима се обично говори као о безазленим бићима, неуморним радницима и великим организаторима, који су организовани у друштва у којима је појединац подређен целини. Они су, као и пчеле, због тих и других особина били предмет дугих студија и размисања многих научника. Они своје домове праве на разне начине и од разних материјала. Неке врсте мрва копају ходнике у земљи и испод камења, друге граде склоништа у деблима дрвећа, неке подижу хумке над земљом испод којих се налазе одељења и ходници итд. И данас ћемо видети људе како обилазе њихове „градове“ да их не би нагазли и децу која дуго загледају та сићушна, вредна бића како гурају терет неколико пута већи него што су она сама.

Врем, у свом познатом делу „Животињско царство“, каже да има око 5.000 врста мрва, па зато није ни чудо што се у том огромном броју нађу и „али“ мрави, који су по човека често опаснији него тигар, леопард или нека друга звер. Таквих мрва нема у нашим крајевима. Они живе у областима густих прашума у долини реке Амазоне и у пуштама Африке. У пределима око Амазоне они опустоше све на што нађу. Становништво се разбежи чим чује да мрави наилазе. О једној врсти таквих опасних мрва говори и истраживач Африке Вандеркук. Он је на њих наишао у пуштама око реке Конга и у другим крајевима Западне Африке.

Вандеркук даље прича како су му урођеници казивали да колоне тих мрва могу бити тако дуге да поред једног места непрекидно пролазе пуних шеснаест дана и шеснаест ноћи. Ти мрави су месождери и хране се пауцима и разним другим инсектима. Они се пењу и на дрвеће, па нападају птице и друге животиње које нађу на гранама. Ако наиђу на рањеног или у замку ухваћеног слона, они га одмах нападну и за неколико дана од њега остане само бео костур. Нападају и села, обично ноћу, и очисте куће у њима — исто тако добро као и мрави у долини реке Амазоне — од мишева, паукова, змија и других животиња које се тамо нађу.

Ови мрави не воле светлост и избегавају сунчеве зраке. Зато обично путују густим, сеновитим шумским пределима, затим кад је облачно, а нарочито ноћу. Ако наиђу на предео обасјан сунцем, онда праве тунеле у земљи и кроз њих пролазе. Према води су jako отпорни и у њој могу да остану по неколико часова. Кад желе да пређу реку, они најпре испитају терен. Прелазе је обично за време кише. Тада се збију у клупчад, која се котрљају једно за другим у воду и струја их пренесе на другу страну.

— Било је јутро, — каже он. — Кретао сам се узаном, сеновитом стазом кроз пушту. Са мном је ишло шест носача-урођеника. Наједном, одскочије страховит крик првог носача, који је почео да бежи назад. За њим су се надали и други. Мало доцније стали су и почели да талкају у месту, гледајући зачуђено у мене. Погледао сам око себе и спазно како се стазом креше колона мрва широка око пет сантиметара. Кретали су се великом брзином. У средини је била колона црвено-црних мрва, дугих отприлике око један сантиметар, а с обе стране колоне ишли су знатно већи мрави, веома јаких чељусти. С времена на време одвојило би се по неколико мрва са стране, затим би подигли главе, мигали чељустима и тако истраживали земљиште којим се колона крета. Наједном, осетно сам јак бол у голим подлактицама. Шест

ВЕРОВАТИ

ЗАТВОР У КАВЕЗУ
Јамбликус, грчки романиста из II века и аутор романа „Вавилонке“, имао је кепца који је био ви-

овај часовник стане, и то због тога што у водоводне цеви западне нека мања риба која се потом заглави у механизам сата и заустави га.

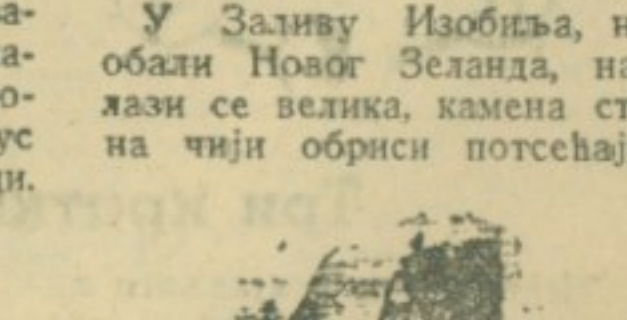

НАЈДУЖИ ПАСУС У ИСТОРИЈИ КЊИЖЕВНОСТИ
У „Утопији“, познатом делу Томаса Мора, оснивача утописког социјализма, налази се један пасус од 6.868 речи. Сматра се да је то досад најдужи пасус у светској књижевности.

сок свега 35 сантиметара. Једном приликом кепец Алипијус потсмехљиво се изразио о неком Јамбликусовом књижевном саставу. Наљућен, Јамбликус је затворио свог кепца у кавез за папагаја. У том необичном затвору Алипијус је провео неколико месеци.

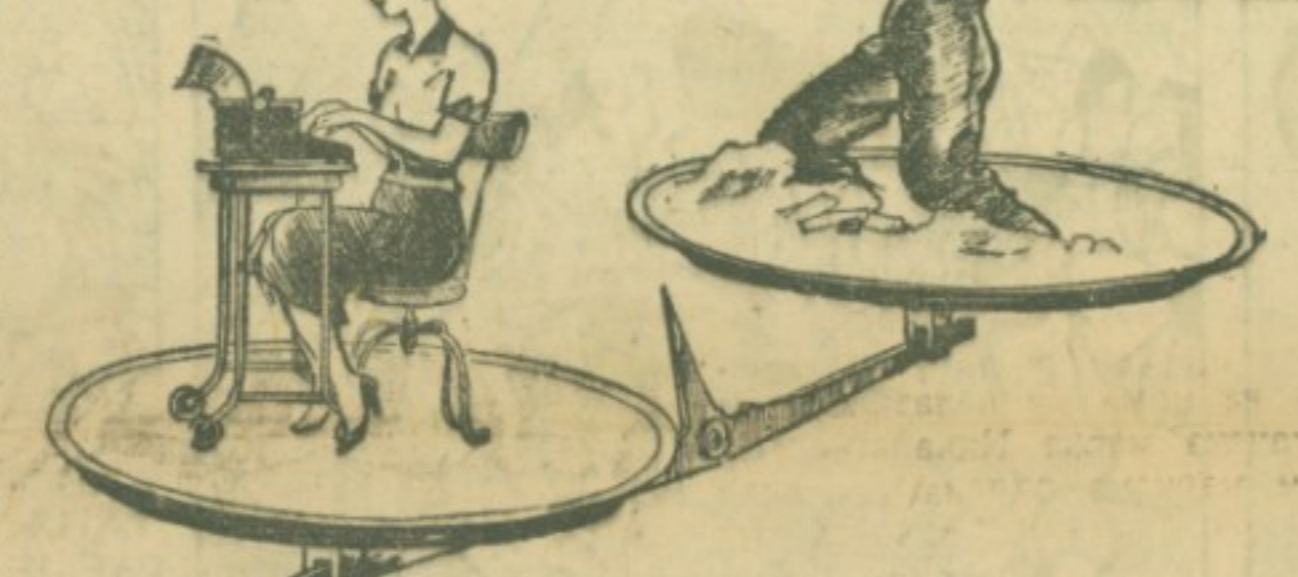
СТЕНА — СТАРАЦ
У Заливу Изобилја, на обали Новог Зеланда, налази се велика, камена стена чији обриси потсећају

РИБА ЗАУСТАВИЛА ЧАСОВНИК
На торњу општинске зграде у Беј Ситију, у америчкој држави Мичиген, налази се огроман часовник чији механизам покреће вода која се петицама доводи из оближње буршеве. Често се догађа да

на главу старог човека. Ту стену открио је истраживач Кук и назвао је Старчевом Стеном.

За 7 1/2 ЧАСОВА 65.000 СЛОВА

Каменни натоварени пе-ском, циглом и кречом пристику један за другим. На градилшту се ради пуном паром. Неколико радника мешају креч, други копају кречану, трећи преносе дрвену грабу, а група од три здравца, јака младина истоварује материјал из камиона.

Како је то могућно? За свако откуцано слово на хартији дактилографкиња мора да утроши извесну количину снаге. Свима нама ће се учинити да је то лако и да је количина утрошене енергије веома мала, просто незнатна. Међутим, да би се дирка на машини покренула и слово било откуцано, потребно је онолико снаге колико човек утроши кад те од пола килограма подигне на висину од једног метра. Дакле, за свако слово пола килограм-метра. За седам и по часова рада добра дактилографкиња откуца 1311 редова. За сваки ред потребно је око педесет удара, рачунајући ту и подизање и спуштање тастера за велика слова и друге знаке

као и ударе по доњем тастеру за размаке. Значи, за седам и по часова око 650.000 удараца по клавијатури машине. За сваки од тих удараца девојка која само седи и куцка по машини утроши око пола килограма енергије, колико јој је снаге потребно да откуца 65.000 знакова, није тешко израчунати. Резултат је запањујући: тридесет и две и по хиљаде килограм-метра. Говорећи језиком физичара који ту снагу мере килограм-метрима, то значи да би снагом коју утроши за једно радно пре подне дактилографкиња могла да подигне три пуна вагона од по десет тона на висину од једног метра.

Интересантно је да особе које су „самоуци дактилографи“ то јест, они који куцају само са два или три прста, а притом ипак куцају доста брзо, троше приликом рада још много више енергије. Колико, није нам познато. Али, стручњаци тврде да се количина енергије која се утроши за овакав посао може изразити само астрономским цифрама.

Из старог Хајделберга

У музеју Курпфалд у Хајделбергу отворена је једна ретка изложба. На њој је на веома занимљив начин приказан историјат познатог Хајделбершког универзитета, који постоји већ 600 година.

Одлично очувани пергаменти и печати говоре о оснивању универзитета 1336 године. Овај универзитет био је студијске студената који су на основу шезме 1378 године отстранени са париске Велике школе. У врату сколастике, како се вили из повеља, професори нису смели да се жене, а други припадници универзитета морали су да станују у заједничким домовима сличним манастирима. Они су потинали под правну власт ректора, чија је моћ била толико велика и неограничена да је могао студенте да кажњава и смрћу. О томе сведочи и једна жалба из 1426 године, која је уложена „због незаконитог хапшења и вешања једног студента“. Исто тако види се да је због разузданости њака често долазило до оружаног разрачунавања између њих и грађана, који су понекад упадали у студентске станове и пљачкали их, као што је случај био у такозваном „Првом хајделбершком студентском рату“.

АТОМСКА ФИЗИКА КАО ПОМОЋ У ТЕКСТИЛНОЈ ИНДУСТРИЈИ

Приликом штампања тканина у две или више боја, на пример црном и жутом, ако се прво начини отисак црне шаре, па преко те још влажне боје пређе ваљком са жутом бојом, жута боја ће се помешати с црном. Радник, који контролише да боје испадну јасне, није у могућности да увек тачно оцени кад треба да очисти ваљак и дода свежу жуту боју, због чега шаре на мањим или већим површинама тканине често испадну мутне, нејасне. Тај недостатак може се избећи применом атомске физике, којом се сада служи текстилна индустрија у Енглеској. Црној боји дода се мала количина радиоактивних изотопа, а на ваљак са жутом бојом постави се сигнал који упозорава радника чим се светла боја запрља тамном. Кад црна боја уђе у жуту, радиоактивни изотопи почну да испуштају зраке и тако одају где се налазе. Уколико се црна боја више упија у жуту светљење бива јаче, а кад оно достигне одређену јачину, одјекне сигнално звоно или блесне црвена светлост. Радник тада зна да треба да заустави машину и отстрани запрљану боју. Сигнал се, наравно, може подесити да реагује на различите степене запрљаности, а исто тако користити и за све друге боје.

Благо оној девојци тамо, — рече он раднику који је избавио земљу из кречане и скопи са камиона. Међи је део дан лопата у рукама, ти осам часова копаш ту кречану, а она за то време седи и куцка по машини. Није ни чудо што ја после рада једва чекам да стигнеш кући и да легнем да се одморим. А она ће да отседи својих седам часова, па ће после тога, сигурно, да иде на плажу, а после у шетњу.

На први поглед младић је у праву. Заиста, није лако истоварити пет камиона, и то у року од неколико часова. Јер, пет камиона то је око петнаест хиљада килограма разног материјала. После таквог рада природно је да је човек уморан. Није ни чудо што је он за тренутак позавидео девојци која је за то време „само“ куц-

Лав Толстој

П уначки, униформисани вратар, окићен медаљама, објашњавао се на улазу са омаленим старцем, кога нико никад није хтео да пусти у дворану.

— Јеси ли паметан, човече? Ово је концерт за најфинију господу, а не за вас сељаке. Кад бих пуштао такве као што си ти, његово високопревосходство изволело би ме колико сутра најурити. Није ово ни московска крчма, ни сеоска механа!

Вратар би, вероватно, још дуго убеђивао шездесетогодишњака, кога је по одељу сматрао за имућнијег сељака, да није наишао један од службеника „његовог високопревосходства“. За трен ока, не упуштајући се ни у какво објашњење, махнуо је руком говорљивом вратару. Дебељко је ућутао, схвативши да је погрешно и да овај човек у чакширама од сукна и тешким чизама није обичан сељак.

Извињавајући се старцу, службеник га је отпустио до врата дворане и наредио разводнику да му одмах нађе фотељу. Да нађе фотељу за грофа Лаву Николајевића Толстоја.

Службенику је тада пришао један његов пријатељ и њих двојица поведоше разговор о овом непријатном догађају:

— Вратар је био врло несретан.

— Није он крив. По чему би морао да води рачуна о Толстојевим ђудима и особешаству? Али, наше је да га пустимо и да се према њему љубазно понашамо, иако ће његово високопревосходство и остале угледне знаице свакако рећи да им је Толстојево присуство покрварило вече.

Овај догађај на концерту, који је био приређен за московску „најотменију господу“, одиграо се осамдесетих година прошлог века. Тада се о Лаву Толстоју много и с великим интересовањем говорило у његовој отаџбини, па и широм света, као о писцу романа „Рат и мир“ и „Ана Карењина“, а исто тако као о човеку који је најодлучније раскинуо са својом класом — руским племством.

Млади орао

Лав Толстој, кога су његови непријатељи из редова високог племства злобно називали „гроф-сељак“, рођен је пре 125 година у старој племићкој породици, на имању Јасна Пољана. На том имању провео је он већи део свог другог живота и оно је постало чувено у свету само зато што

је на њему Толстој живео и радио.

Изгубивши рано родитеље — мајку у трећој години, а оца као деветогодишњи дечак — Толстој је провео детињство под надзором тетка, углавном онако како су га проводила и друга деца из породица руских племића-спахија у првој половини прошлог века. Из тога доба Толстој је црпао утиске за своје прво књижевно дело — велику приповетку „Детињство“.

Имао је шеснаест година кад се уписао на универзитет у Казану. Али, начин рада на универзитету није му се допао. Универзитетски професори односили су се према ђацима равнодушно, као чиновници. Већина од њих није имала љубави према науци, а нису били способни ни да потстакну веће интересовање код студената. Пошто је то учио, Толстој је после три године напустио универзитет, али се чврсто одлучио да стекне што шире и темељније знање, без кога није могао да замисли плодно учешће у животу своје земље и народа.

Напоредо с учењем, код Толстоја, који тада није имао ни двадесет година, снажно се испољила тежња да што боље упозна тежак живот народних маса. Млади Толстој много је размисљао о свему што га је окружавало. Њега су јако тиштале невоље руског народа. На Кавказу и Криму, где је од 1851 до краја 1855 године био са службом, прво као подофицир а доцније као официр-артиљерац, Толстој се много дружио са обичним војницима и добро их упознао.

Са Кавказа Толстој је послао угледном петроградском часопису „Савременик“ приповетку „Детињство“, која је убрзо објављена. Исте, 1852 године о Лаву Толстоју већ се говорило као о писцу значајног талента. Иако је „Детињство“ било потписано са Л. Н., у књижевним круговима Петрограда сазнало се ко је писац и нова Толстојева дела очекивана су с разодналошћу. Прво признање напредних руских кругова Толстоју исказано је, међутим, тек по објављивању „Севастопољских прича“, у којима се говори о одбрани града Севастопоља за време Кримског рата 1854—55 године. И сам учесник те одбране, Толстој је у „Севастопољским причама“ првентивно осветлио ликове обичних војника-сељака.

Већ ово младићко Толстојево дело показало је да се он ставио на страну сељаштва. У

„Севастопољским причама“, а још јасније у доцнијим делима Лаву Толстоја, оцртала се оштра осуда цара и племства, који су заснивали своја „права“ на одузимању готово свих права народу, на глечеву сељаштва у тој огромној, изразито сељачкој, земљи.

Пре сто година, кад је млади артиљерски официр Лав Толстој тек улазио у књижевност, славни руски песник Ње красов рекао је о њему: „Ово је соко, а можда је чак и орао!“.

Ње красовљево предвиђање обистинило се. Али, томе су претходиле године упорног рада на проучавању народног живота, и, упоредо с тим, светске и домаће књижевности.

„Непожељна“ дела

На роману „Рат и мир“ Толстој је радио пуних шест година, од 1863 до 1869, а четири године биле су испуњене радом на роману „Ана Карењина“, који је завршио 1877. Тај роман сматра се за једно од највиших Толстојевих остварења, али то није сметао назадним круговима Русије да на та велика дела одговоре још већим непријатељством према писцу.

Противник царизма и људи који га подржавају, Толстој је наукао на себе мржњу властодржаца, јер их је отво-

део у преображају који ће наступити.

После „Ане Карењине“ Толстој је написао велики број дела, на која се царска цензура окомила као на „опасна“ и „непожељна“.

Нарочито у току последњих тридесет година живота, Толстој је био три у оку царизму. Али кад се једног новембарског дана 1910 године целим светом разнела вест да је велики књижевник умро, назалним руским ђудовима одмах је излато наређење да не ште-

де лицемерне изјаве бола и да повољно пишу о Толстоју. Они су, наравно, прећутали да су близу кућнице у којој је Толстој умро тих дана стајали жандарми с пушкама, спремни да пуцају ако би народ манифестовао против поретка.

„Зашто?“

Једно од последњих Толстојевих књижевних дела је лепа приповетка „Зашто?“, која сведочи да је велики писац био за слободу и других потлачених народа. У тој приповести он је описао пољски устанак против царске Русије, 1830 и 1831 године. Док су многи руски књижевници, чак и неки врло значајни, гледали у Пољацима само непослушнике и кривце које треба казнити, Толстој је смело осудио угњетавање пољског народа и с великом љубављу осветлио ликове пољских устаника-бораца за слободу и независност отаџбине.

Толстој је радо писао за децу, користећи се притом и мотивима из народног приповедања, које је ценно у истој мери као и најбоља дела славних књижевника. Његове приче намењене деци и омладини преведене су и на наш језик, а његова главна дела превеђена су и по неколико пута. Од чувених српских писаца Толстоја су преводили Светозар Ранковић и Милован Глишић. Најплоднији преводилац Толстојевих дела је професор Јован Максимовић, који је и лично познавао писца „Рата и мира“.

Због ПОШТАНСКЕ Марке...

На конкурс који је пре више од 100 година raspisala влада Никарагве за нацрт поштанске марке од једног центава, никарагуанске новчане јединице, стигао је велики број нацрта. Жири је између многобројних цртежа, изабрао слику једног младог и непознатог уметника. Слика је представљала један приморски град Никарагве изнад кога се уздиже висока, заобљена купа давно угашеног вулкана. Слика младог уметника била је дела и верна — сем једног јединог детаља. Уметник је, пуштајући машини на вољу, нацртао како из вулканског кратера планине избија густ, црн дим. Жири није ни приметио овај детаљ који није одговарао стварности. Нацрт је био примљен и марке штампане. Ни уметник, а ни чланови жирија нису ни слутили какву ће улогу одиграти једног дана тај мали, измишљени детаљ.

У то време заседао је сенат Сједињених Америчких Држава који је имао да реши где треба да се прокопа канал који ће везивати Атлански и Тихи Океан. Чланови сената били су подељени на две групе. Једна група заступала је мишљење да канал треба прокопати кроз Панамску Превлаку, где је једно француско приватно друштво неколико година пре тога било већ започело радове које је, услед недостатка финансиских средстава, морало да прекине. Међутим, друга група залагала се за предлог неколицине америчких инжењера да се канал копа преко Никарагве. Други план имао је више присталица, јер би по њему канал био на истој висини нивоа океана; био би много ближи Сједињеним Државама чиме би се пут између њихових лука на Атлантском и Тихом Океану знатно скратио. И, најзад,

пролазио би једним делом кроз Никарагуанско Језеро, што би знатно олакшало његово прокопавање и смањило трошкове.

Неколико дана пре гласања, кад су присталице другог плана готово биле сигурне у свој успех, сваки од чланова Сената примио је по једно писмо на коме се налазила поштанска марка Никарагве. На тим маркама видела се слика планине из чијег врха избија црни вијугав стуб дима. Опрезним, старим сенаторима било је то довољно. Са страхом су помислили да једног дана вулкан може да избије и да вулканска лава затрпа канал.

Присталице копања канала кроз Никарагуу изгубиле су битку.

— Погледајте тај претећи дим, — говорили су им сенатори показујући им марку. — Тај вулкан је жив и једног дана затрпаће нам канал. Не, канал треба копати кроз Панаму. Тамо је сигурније.

И, тако је, због бујне маште једног младог сликара, који је нацртао живи вулкан тамо где уствари није постојао, канал прокопан кроз Панамску Превлаку.

Неколико година касније, свима је било јасно да је учињена погрешка. Утврђено је да је вулкан давно угашен а да Панамском Каналу прети опасност од земљотреса који се у Паними понекад догађају.

Данас се опет говори о прокопавању новог канала који би спајао два океана. Јер, Панамски Канал не може више да задовољи све потребе све живљег поморског саобраћаја. Кроз њега, на пример, не могу да прођу велики бродови као „Квин Мери“ и „Јунајтед Стејтс“.

Где ће бити нови канал? Као и пре толико година једна група инжењера предлаже да се канал копа преко Никарагве. Међутим, од оних времена кад је грађен Панамски Канал техника је много напредовала. По једном предлогу који на први поглед изгледа веома смео, место канала треба да се испод планинског масива у Хондурасу прокопа тунел који ће спајати Атлантски и Тихи Океан.

ИЛИ НЕ...

НЕОБИЧНО ОДАВАЊЕ ПОШТЕ

Тибетанци су познати по великом поштовању које указују својим родитељима. Код њих постоји чи-

тав низ неписаних закона о дужностима дечије према оцу и мајци, као и о чувању успомене на преминуле родитеље. По једном од тих закона син је дужан да на дан смрти свога оца закоље неку рогату животињу и да од њеног рога начини себи рог за дување од кога никад не сме да се одвоји. Тибетанци ово чине због тога да би сваки звук из рога потсетио сина на мудре савете које му је отац давао док је био жив.

НЕПРИЈАТНО БРИЈАЊЕ

Карл Спрингер из Хегерстауна, у Мериленду, с ра-

злогом је тврдио да је бријање право мучење. Наиме, кад год би Спрингер стао да се брије или да се умива он је добијао страшне нападе штучања који би престали чим би завршио тај за њега мучан посао.

ПЕХАР РАТА И МИРА

Прначко племе Лучасе, из Конга, никад не ратује дуже од шест месеци, нити напада непријатеља без објаве рата. Објава рата врши се увек уз нарочите церемоније. Лучасе позову свог будућег непријатеља на свечаност на којој обе стране пију из једног пехара. Том приликом они заједнички одреде и дан примирја које се мора закључити најкасније после шест месеци. Купу из којеге будући непријатељи за-

једнички пију, припадници племена Лучасе с правом називају „пехар рата и мира“.

СКРИВАЛИЦА

Гас је други баштован!

Капе кроз векове

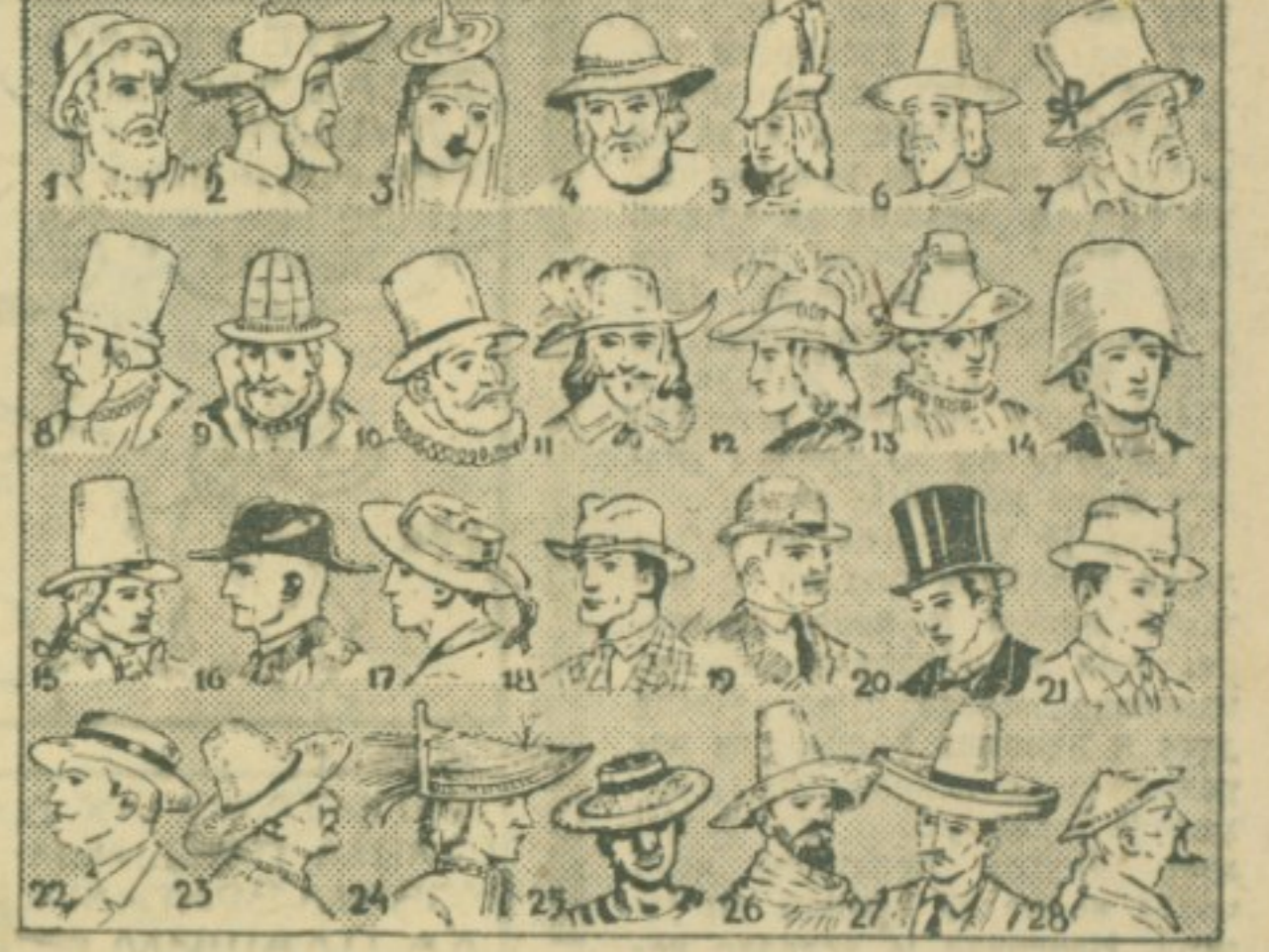
Још од најстаријих времена људи су покривали главу најразличитијим капама. Облици квалитет капе зависно је од тога да ли су људи живели у топлим или хладним пределима, а исто тако и од обичаја у разним временима и схватања онога што се данас назива мода.

Грци и Римљани имали су неколико врста капа од којих је најраспрострањенија била капа коју су називали пилос. Она је имала узан обод, а онај део који је стављан на главу био је велик и широк. Затим је постојала и капа петазос која је имала део за главу мали, али кој је обод био чудна кроја. Стари Германи, и жене и људи, носили су неку врсту шешира. Жене су носиле шешире који су имали велике обод, али је део који се ставља на главу имао шиљаст облик. Ти шешири прављени су од сламе. Мушкарци су носили шешире од којих је такође део за главу био висок, а обод је био позади спуштен, док је спреда био подигнут и често украшен плауновим пером. Тај шешир обично су носили кад су поласили у лов. Облик овог шешира задржао се код сељака све до 16 века.

У другој половини 17 века појавили су се такозвани тророги шешири, који су се у 18 веку претворили у шешире са два рога, а године 1790 били су у моди шешири округла облика, док је део за гла-

ву био висок. Обод ових шешира међао се тако да се најпосле дошло до облика цилиндра. Овај шешир задржао се у моди готово у току целог 19 века.

Данас су у моди, поред обичних капа, удобни шешири од филца или сличне материје.

Слика 1—3 грчки шешири (1 пилос, 2 петазос, 3 женски шешир од сламе). Слика 4, 5, 7, 8, 9 шешири из Средњег века (4 из 13 века, 5 из 15 века, 7, 8 и 9 из 16 века). Слика 6 представља јеврејски шешир из 17 века. Слика 10—12 приказује шешире из 17 века. Слика 13—15 приказује шешире из 18 века, а на слици бр. 16 приказан је адмиралски шешир. Слика 17 је шешир француских морнара, слике 18 до 22 приказују савремене шешире. Слика 23 је рибарски шешир, слика 24 шешир са Алеута (од дрвета и рибљих костију), слика 25 шешир који носе неки афрички црнци, слике 26 и 27 мексикански шешири и слика 28 кинески шешир.

и почео да истовара рибу. Наједном његов пас, који је први скочио из чамаца и пошао на обалу, почео је уплашено да трчи наатраг, а затим је без размишљања скочио у воду. Рибар је подигао главу и сав запрепаштен опазио огромну пуму која је јурила за псом. Пошто није имао уза се никакво оружје, то је и он без размишљања скочио у воду. Пума је дошла до краја кеја, погледала две главе које су вириле из воде, а затим се вратила да поједе рибе. Пошто их је све појела, мирно се склонила у шипраг.

Ова крволочна звер у ста-

ХЕМИЈА осигурава нове изворе енергије

У раније доба људи су искоришћавали само богатства земље, али захваљујући напретку науке, нарочито хемије, у ново време видело се да је и сунце велик извор енергије, да у води, у морима и океанима, постоје готово неисцрпни извори разноврсних минерала. Тако, према мишљењу стручњака, океани имају веће резерве метала него сви рудници на земљи. У њима постоји више од две милијарде тона уранијума. Захваљујући томе човечанство би могло да се снабдева хиљадама година атомском енергијом. Поред тога, мора и океани свакодневно се све више богате разним минералима које у њих доносе реке. Злато је релативна количина злата. Једнога дана хемичари ће моћи добро да их искористе. Када је приликом минулог рата завладала несташница магнезијума, научници су се окренули мору, јер сваки кубни метар морске воде садржи преко један килограм магнезијума. У Тексасу постоји нарочита фабрика која користи морску воду и задовољава прилично потребе у магнезијуму. На сличан начин добија се и бром кога у мору има по сваком кубном метру око 57 грама.

Човечанство је искористило досад само један незнатан део енергије која му стоји на располагању. Енергија коју добија из угља, нафте, природног гаса и шума једва ако је равна енергији коју Сунце шаље само за три дана. На Пиринејима, у Француској, постоји металуршка фабрика, која помоћу огледала и сочива искоришћава сунчану енергију и помоћу ње топи 60 кг гвожђа на сат.

Поред овога постоје и разни отпацни који се користе у индустријске сврхе, као што је на пример дим из фабричких димњака, а једна фабрика сваке године произведе 75.000 килограма сребра само из филмова који се покреће.

Сви ови извори енергије могу да се користе, а убудуће ће то бити још и више само

ру износио је 12 до 15% од укупног броја гледалаца. Амерички специјалиста за очне болести Р. А. Шерман изјавио је да ће захваљујући тродимензионалном филму многи људи открити да не виде добро и на време потражити савет очног лекара и тако спречити даље слабење чула вида. Поред тога, он тврди да ће код особа с недовољно изоштраним или slabим чулом вида ове мане саме по себи ишчезнути ако чешће буду гледали тродимензионалне филмове, јер ће то бити веома добра вежба за њихове очи.

Пума

Једнога дана у мом стану зазвонио је телефон четири пута. То је био уобичајени знак да је неком потребан лекар који је станао недалеко од мене. Дигао сам слушалицу и запитам ко је на телефону. Јавно се уплахио глас учитељице основне школе која је хитно позвала доктора у помоћ, јер је пума напала и тешко израђавила троје деце. Тако почиње своју причу један добар познавалац пуме, једне од најопаснијих звери Северне Америке.

Када сам дошао у школу, лекар је већ био тамо. Помогао сам му да превиди децу. Сам догађај десно се овако. Троје деце, дванаестогодишњи дечаки и његове две сестре, шетале су се са фокстеријером, својим малим псом. Наједном је из једнога ибуна искочила пума и јурнула на кученце које се, да би се спасло, склонило код деце. Пума је тада ухватила својим снажним зубима девојчицу за мишицу и почела да је вуче према обону крај пута. У помоћ јој је прискочио брат. Он је дограбио неку боцу од млека, која се случајно затекла крај пута, и почео снажно да удара пуму по глави. Звер је одмах оставила руку девојчице и јурнула на дечака. Снажно је скочила на њега и оборила га. Међутим, друга сестра која је имала свега седам година, одмах је дограбила неки штап и почела да удара звер. То је помогло њеном брату да поново устане и дограби боцу коју је разбио о главу животиње. После тога дохватио је комад стакла од разбијене боце и снажно га забио у једно око пуме. Рањена звер почела је од бола да уричи и да се ваља по прашини. Деца су ово искористила и брзо побегла.

да се ослободи звери на тај начин што је почео да весла у цик-цак. Али, све је било узалуд. Половина пуминог тела већ је била у чапцу. Тада је човек узео весло и почео да гуче звер, али је то животињу само још више разбеснело. Настала је борба на живот и смрт. После дуге борбе, у којој је пребио једно весло, човек је успео да звер одбаци у воду.

Ако је пума гладна, онда ће она, привучена мирисом рибе, напасти и рибарски чамац. Десно се један случај да је неки рибар спасао сама ловина. Наиме, он је пристео уз дрвени кеј са чапцем

њу је да нападне човека и у кући. Тај случај десно се једном канадском телеграфском раднику, који је поправљао линије у пољу, па је зановно у некој шумској бараци. Таман се спремао да легне, кад наједном прасну прозор и кроз њега улете нека црна маса. Кад је осетно страхо-вит ујед у мишицу, одмах је видео да је то пума. Сетно се да му је на столу нож, али је требало да га дохвати. После напорне борбе од неколико минута успео је да се дочепа ножа и да прекође животињу. Слабење загрљаја ове звери осетно је тек после њене смрти.

За наше ботаничаре

Дајемо вам цртеже четири печурке. Да ли по тим цртежима можете да се сетите ка

Колико је било кликера

Гавра, Сава и Никола купили су кликере. Одмах су почели да се играју. У првој игри Гавра је изгубио шест кликера, које је Сава добио. У другој игри Сава је добио пет кликера од Николе, а изгубио четири, које је Гавра повратио. Најзад, у трећој игри, Никола је изгубио четири кликера у корист Саве и добио пет од Гавре.

Кад су пребројали кликере, Гавра их је имао дванаест. Колико је кликера остало Сави и Николи?

Колико је сваки од њих имао пре почетка игре?

(Одговор: Сави је остало 26, а Николи 7 кликера. У почетку је сваки имао по 15 кликера.)

Пума или кугуар је једна врста пантера. Она може да буде тешка и до 200 килограма. Не плаши се човека, али се боји паса и страховито их мрзи; напада их кад год може, а мале псе чим их види. Медвед гризли избегава људска насеља, али пума долази без икакве бојазни до кућа. Лагано се привлачи и из далека посматра кућу и псе. Кад добро види колико има паса и упозна како они нападају, онда тек јуриша на њих. Она је у стању да једним ударцем убије пса, кога затим одвуче у кокошарник или свинад.

За лов на пуме употребљавају се велики пси, који су још од малаца дресирани само за то. Често пси приморају пуму да побегне и да се попне на дрво, па је тада ловци обарају метком из пушке. Али, пума не бежи увек на дрво кад је ловци гоне. Она је иначе велика штеточина, па због тога владе Канаде и Сједињених Држава исплаћују награду од 80 долара сваком оном ко убије пуму.

Било је случајева да су се људи голоруки борили с пумом. Једном је неки фармер, који је обрађивао земљу, изненада напала пума. После дуге и напорне борбе, сав изранављен и искрвављен, фармер је једва успео да удави звер. Другом приликом неки човек возио се чапцем по језеру. Изненада је угледао недалеко од себе пуму која је плувала. Тек што је помислио како ће да је убије, јер га је заголицала награда од 80 долара, а пума је опазила чамац и одмах јурнула према њему. Своје снажне шапе ставила је на ивицу чамаца, јер је хтела да се попне у њега. Чамац се замало није преврнуо због њене тежине. Човек је био свестан да борба с пумом неће бити лако, па је покушао

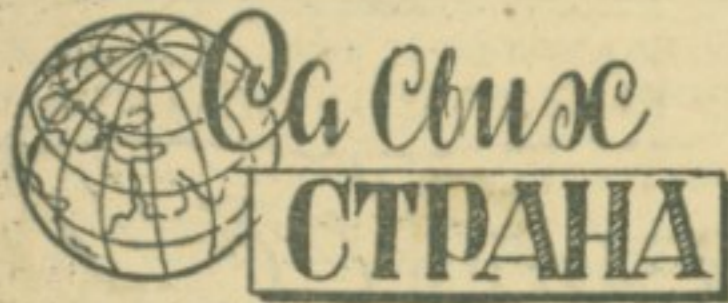
ЗНАТЕ ЛИ? Осцине треба испитати

0001
8
8
8
88
888

КРА-КВА!
РЕЧУА ПАРАЛИТОМ

ОПОМЕНА
Учитељ примећује Гају да већ неколико дана долази у школу са закашњелим.
— Нисам ја крив за то — правда се Гаја.
— Него ко?

— Па она табла пред школом!
— Каква табла?
— Пре неки дан су поставили једну таблу на којој пише: „Школа! Идите полако!“

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ШТА ЈЕ ТИМАР, А ШТА ЗИЈАМЕТ?

Док су Турци владали нашим крајевима сматрало се да је султан једини власник све земље. Земља је била подељена на тимаре и зијамете, а давана је појединим Турцима — спахијама, који су служили као коњаници у војсци. Спахије су са земље уживале десетину и друге додотке под условом да бране земљу ако је непријатељ нападне. Спахијук — имање који је имао годишњи приход од 20.000 акчи звао се тимар, а спахијук који је имао већи приход од 20.000 акчи звао се — зијамет. Спахија који је имао годишњи приход од 1000 акчи ишао је сам у рат. Међутим, спахије које су имале велике приходе биле су дужне да у рат воде пратиоце и опремљене коњанике, чији је број зависио од тимара и зијамета. Тимари нису били наследни.

ДРВО КОЈЕ „ПЛАЧЕ“

На Канарским Острвима расте једна врста лаворике која је право чудо од дрвета. Наиме, она као да стално лије сузе. Та лаворика има особину да из њеног густог лишћа цури много воде, која се напуни окстаблике стварајући право језерце. Вода је бистра и свежа па је становници радо пију. Она цури из ситних пора које се налазе на крају листова.

ОГРОМНИ РАК

Има више врста ракова, али је најчешћа најчуднија она врста која живи уз обале Јапана. Он је, уствари, досад највећи познати рак: дуг је два метра, а кад рашири ноге онда има дужину од краја једне до краја друге ноге по три до пет метара. Овај рак живи на морском дну у разним дубинама. Боја и грађа тела прилагођени су средини у којој он пребива. На први поглед овај рак изгледа опасан и по човека, али није тако. Обично воли мирну воду; у немирној је беспомоћан. На копну се једва креће и тешко држи своје за њега огромно тело. Због тога врло лако постаје плен разних морских прождрљиваца.

КОЛИКО ОД ЦЕЛОКУПНЕ ЧОВЕКОВЕ ТЕЖИНЕ ОТПАДА НА ПОЈЕДИНЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА

Од целокупне тежине нормалног човека, према прорачуну неких стручњака, отпада: на живачани систем са очима, ушима, носом, мозгом и кичмом, око 3% од тежине читавог тела, на кожу 4%, на плућа, желудац, јетру, црева, жуч, бубреге и остале жлезде око 8%, на маст 17%, на кости 18%, а на месо 42%.

НАРОЧИТИ ИСПИТ

12	44	63	3	24	58	38	16	80
52	13	36	22	11	79	43	49	33
71	15	41	48	26	2	30	77	35
64	75	59	32	18	55	42	50	20
54	1	37	21	61	14	8	39	5
10	28	19	69	72	31	45	52	27
46	51	76	74	65	4	23	66	17
34	6	56	25	40	62	67	70	47
60	68	29	78	7	73	81	57	9

Ове исписане бројеве прецртајте оловком, али редом: најпре један, затим два, па три и тако даље, док не дођете до броја 81. Када почнете, погледајте у сат да бисте видели колико ће вам времена бити потребно за тај посао.

Покушајте да овај посао свршите за четири минута.

Ово може у исто време да буде и забавна игра, ако је друштво веће. Треба ове бројеве преписати на онолико хартија колико чланова има у друштву, па онда на дати знак треба сви да почну да прецртавају. Победник је онај ко први прецрта по реду све бројеве. Наравно, не сме бити никаквог прескакања или нечега другог што није дозвољено!

КАКО ЖИВОТИЊЕ СПАВАЈУ

Краве, коњи и многе друге животиње спавају на тај начин што легну. Птице забаце главу и зарију кљун у своје перје. Роде спавају стојећи на једној ноzi. Слон такође спава стојећи, лисице и вукови савију се у клубко и прекрију репом, а лавњава се обеси о грану, главу сакрије међу предње ноге, па тако спава, итд.

ТРАВА КОЈА СЕ ЗЕЛЕНИ И ЛЕТИ И ЗИМИ

Научни радници са универзитета у Лос Анђелосу успели су да пронађу траву која може да буде зелена и кад влада велики мраз као и велика жега. Та трава је шевар који има сјајно зелену боју а попреком је из Квинсленда, из Аустралије. На Хавајским Острвима познат је под именом — Мак Кејова трава. Пробе које су извршене показале су да овај шевар остаје зелен и на великим пржемама након се није уредно заливао, а исто тако и зими на температури од минус 4 Целзијуса. Општи извршени са другим врстом шевара, који су раније пренесени из Калифорније, махом су губили зелену боју зими, друге су се врсте тешко косиле или су обрастале у коров. Аустралијанска врста шевара може да се коси обичном косачицом.

ЦИП ТЕЖАК 250 КИЛОГРАМА

Сада се врше пробе са једним новим типом ципа који је по спољашности исти као и ранији само је много лакши — тежак је свега 250 килограма. Исто тако овај цип је веома покретан, може доста да понесе и да повуче, а пошто је веома лак, то је погодан да се спушта и помоћу падобрана. Мотор овога ципа има 44 коњске снаге, док су точкови тако направљени да се цип може да пење по терену који је нагнут за 87 процената, затим да се креће на три точка и по најгорем терену без икакве бојазни да ће се изврнути. Нарочито је погодан за пренос рањеника, пошто су конструктори успели да отстране сваку могућност труцкања.

НАЈДУЖИ ШТРАЈК

Тачно пре четрест година Џемс Даунеј отпустио је једног келнера. Од тога времена чланови Синдиката гостионицарских радника Ирске поставили су испред гостионице стражара који је имао да пази да се ниједан келнер не запосли код овог гостионицара. Тако је Даунеј морао сам да служи своје госте. Међутим, на дан почетка штрајка, сваке године, он је бесплатно давао пће свима гостима, па чак и стражарима. Сматра се

да су стражари, шетајући горе-доле испред гостионице Џемса Даунеја, у току 14 година прешли 160.000 километара. Ово је без сумње био досад најдужи штрајк у историји.

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ПЛОВИДБЕ У ХОЛАНДИЈИ

Канад који везује Ротердам с морем дуг је 30 километара али су у том пределу честе магле, па је пловидба Каналом спора и доста несигурна. Пошто је промет на Канаду доста велики, то је да би се осигурао брз и безбедан саобраћај постављено седам радарских станица, које су међусобно повезане. Тако је пловидба сигурна и по већој магли.

РАКЕТА — "МИШ"

Ракета звана "миш" је ново оружје за одбрану од авионских напада. Та ракета дуга је око 1,20 метара, пречник јој је 7 сантиметара, док је тешка свега око 8 килограма. Исто тако она се лако избацује из авиона.

Ракета "миш" начињена је за нападање брзих бомбардера. Она има толику брзину да јој ниједан бомбардер не може побегти. Носе је ловачки авиони који достижу брзину од 100 километара на сат. Сама ракета када се избади лећи брзином 900 метара у секунду. Она има крилаца која могу да се сложе док се налази у трупу авиона. Због тога авион може да понесе више ракета. Чим ракета полети крилаца се одмах рашире.

Авион може да избацује ракету једну за другом, али може и у плутуну: 3, 12, 18 и 24 ракете одједном. Плутун ракета не иде паралелно већ се шири, па због тога напада већу површину циља. Ловачки авион може да избади ове ракете и са веће даљине и да се на време удаљи од бомбардера. На самом авиону постоји уређај који аутоматски израчунава у ком тренутку треба избацити ракете да би погодак био сигуран. Поједини типови ловачких авиона имају различити број ракета: од 24 до 120. То значи да је разорна моћ једног таквог авиона знатно већа него паљба из свих топова једног разарача.

НАЈМЛАЂИ АУТОМОБИЛИСТА НА СВЕТУ

Ко није видео тешко ће поверовати да је мали Алфред Шварц из Сент Андреа, Доња Аустрија, постао шофер већ у својој трећој години. Његов отац конструисао је и сам направио најмањи и најмодернији дечији аутомобил на свету. Минијатурни аутомобил малог Алфреда има електрични погон и развија брзину до 7 километара на сат а може да се креће чак и уназад — "ри-кверц". На малом минијатурном аутомобилу није заборављен ни радио апарат.

НОВА ХРАНА ЗА КРАВЕ МУЗАРЕ

Малатсин је нова храна за стоку, а прави се тако што се у меласу која се добије из фабрике шећера, додаје амонијак, који је досад био употребљив само као средство за гнојење земљишта. Ова храна је доста јефтина. Неке фабрике се у свету заносе мишљу да подигну нарочите уређаје за фабрикацију већих количина амонијачне меласе.

КОЛА ЗА КОНТРОЛУ ЖЕЛЕЗНИЧКИХ ШИНА

У Француској постоје нарочита кола која служе за контролу железничких шина. Она имају апарат који је јако осетљив и у стању је одмах да осети и најмању пукотину на горњем делу шине. Апарат ради на принципу магнетског поља и досадашњи резултати били су веома добри.

ВЕШТАЧКО ГАЈЕЊЕ ПАСТРМКИ

У Француској је учињен покушај да се пастрмка вештачки гаји. Истражено је петнаест великих базена у које се доводи вода из оближње реке. Помоћу нарочитих направа, вода у базенима непрестано циркулише, тако да се добија струјање као у речном кориту. Пастрмка има осећај да стално плива узводно и та вештачки створена околност, као и неке друге, чине да су услови у којима она живи веома слични њеном уобичајеном животу у реци. Температура воде стално се одржава на 6 степени Целзијусових. Први резултати говоре да је вештачко гајење пастрмки могуће.

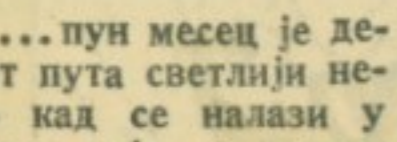
...нервни импулси у нашем телу преносе се брзином од највише 91,5 метар у секунди. Међутим, електрични импулси у жичаном систему електронских "мозгова" достижу брзину од 350.000 километара у секунди.

...гугол је нов математички термин којим се означава број у коме иза јединице стоји сто нула. Овакви и слични бројеви све више су у употреби за одређивање величина у нуклеарној физици.

...птиче перо је, с обзиром на своју величину и дужину, најјача и најотпорнија ствар на свету.

...правни филибар лако може да се разликује од имитације кад се принесе уху. Прави филибар одаје неку врсту шума која личи на тихо пуцкетање.

...пун месец је девет пута светлији него кад се налази у мени која се назива друга четврт. То долази отуда што је за време друге четврти видљив онај месечев део који је брдовит и који због тога одбија мање светлости.

...мозак је једини орган у човечјем телу чија се тежина никад не смањује, без обзира на мршављење. Чак и у случајевима кад човек изгуби и половину своје телесне тежине, тежина мозга не смањи се ни за један грам.

...кад су кола у покрету, горњи део точка креће се брже од оног који у том тренутку додирује земљу. До овог закључка дошли су не само физичари, већ и фотографи, јер је на мррачења Месеца, њиховим снимцима кола у покрету доњи део точка увек јаснији од горњег.

...само у Индији гаји се око 1.200 разних врста пиринча.

...у току једне године могу се догодити највише три помирчења Месеца. То, муза, помрачења Месеца.

Водоравно: 1) украсна биљка; 5) интерес на уложени новац; 7) амбиент, провалија; 8) слово латинице; 10) део сточног прибора; 11) крајња тачка земљине осе; 12) диван, красан; 13) тестера; 14) мера за површину; 15) римски државник и босански, противник Картагине; 16) припадник татарско-зунског племена; 18) пристаниште у Кини; 19) врелан, покретан; 21) град у Тршанском Заливу; 22) хемиски знак за алуминијум; 24) река која утиче у Ришки Залив; 25) мушко име; 26) страном женско име; 27) латинско име Одисеја; 28) ономотопеја мукана; 29) један гмизавац; 30) муза, заштитница комедије; 32) лева притока Саве.

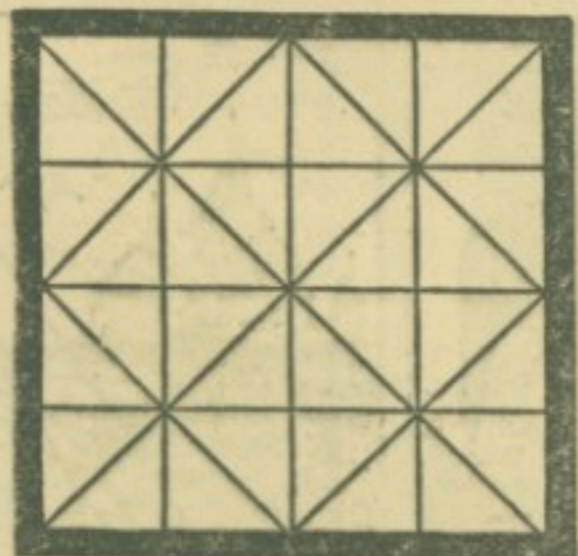
Усправно: 1) узница, врица; 2) бог љубави код старих Римљана; 3) јужно воће; 4) коњ; 5) тешко заразно обољење; 6) грчки бог лепоте; 7) град у Истри; 8) полет; 11) пророци старих Грка која је по митологији живела у Делфима; 13) лозинка; 15) пустињска животиња; 17) железничка кола (множ.); 19) утао између поднева и вертикалног круга неке звезде на небу; 20) народ; 21) исти (лат.); 23) главни место Тибета; 25) муслиманско мушко име; 27) измерење и поравнање длаку племена или породица између којих постоји крвна освета; 29) лоше, рђаво; 31) правак.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

КОЛИКО ИМА ТРОУГЛОВА

Погледајте добро слику и пребројте колико свега троуглова има на њој.

Изнаједнаћете се кад вам кажемо да троуглова има 96, и то: 32 мала, 24 два пута већа, 20 четири пута већих, 8 троуглова осам пута већих, 8 девет пута већих и 4 шестнаест пута већих.

ДЕОБА БУРАДИ

Три човека треба да поделе међу собом 21 буре, од којих има 7 празних, 7 до половине пуних и 7 потпуно пуних. Сваки треба да добије исту количину вина и бурати. Притом, вино не сме да се прелива из једног бурета у друго. Како да се изведе ова деоба?

Што се тиче бурати, задатак је лак — свако треба

да добије по седам бурати. Други део задатка је тежи, али се ипак може решити. Уколико има 10% бурати вина (7+3%). Сваки има, дакле, да добије по 3½ бурета вина, и то:

Први има да добије 2 пуна, 3 полупуна и 2 празна, други исто тако, а трећи 3 пуна, 1 полупуно и 3 празна.

ЧАРОБНИ КВАДРАТ

Избришите шест цифара из ова четири броја која видите на сл. 1, с тим да бројеви који буду остали дају водоравно и усправно збир 82.

Ако не можете да нађете решење, погледајте сл. 2. У првом квадрату избрисана је двојка, у другом тројка и петица, у трећем седмица и деветка, а у четвртном шестика. Затим окрените сл. 2 и саберите бројеве водоравно и усправно. Збир увек износи 82.

182	351	1	81
179	168	81	1

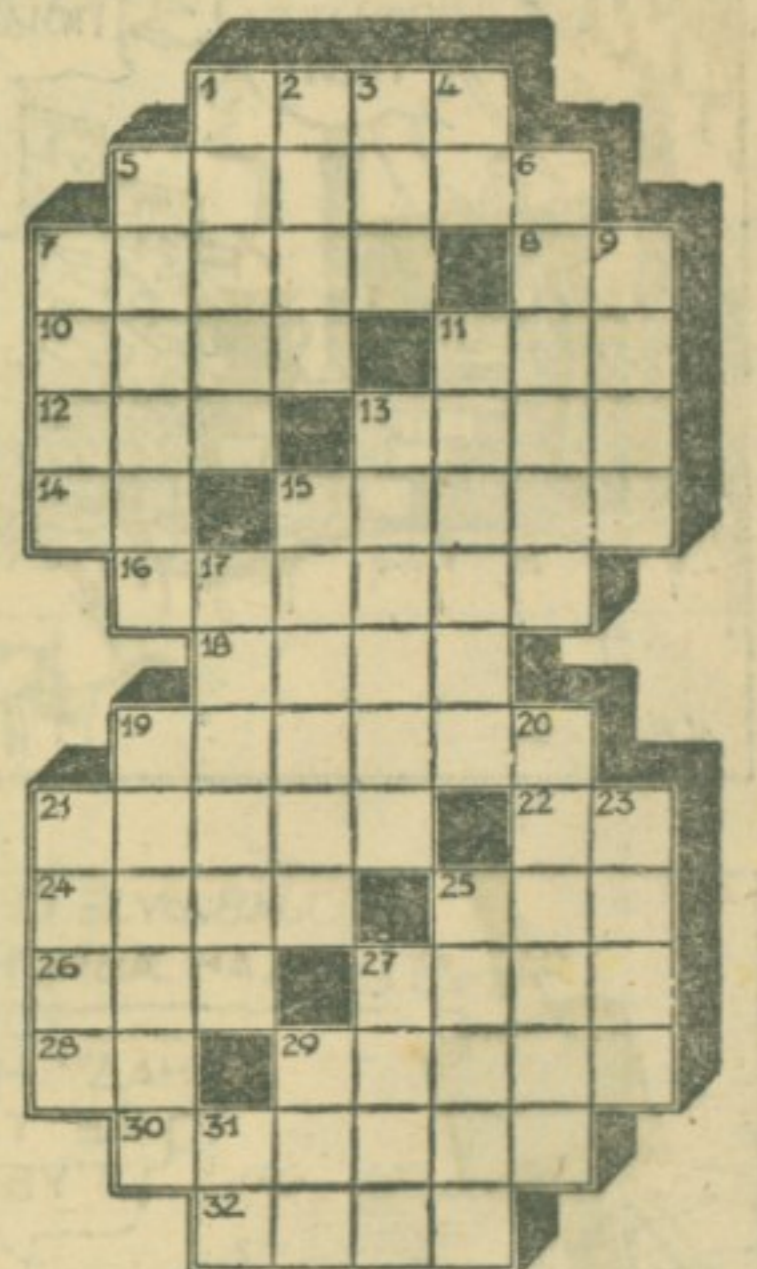
ПРЕМЕШТЕНИ БРОЈЕВИ

Покушајте да преместите неке од бројева које видите на слици 1, тако да збир у свим правцима буде 34. Да бисмо вам олакшали посао, рећи ћемо вам да бројеви 16, 13, 4 и 1 остају на својим местима.

16	15	14	13
12	11	10	9
8	7	6	5
4	3	2	1

Ако и поред тога не можете да решите задатак, погледајте сл. 2.

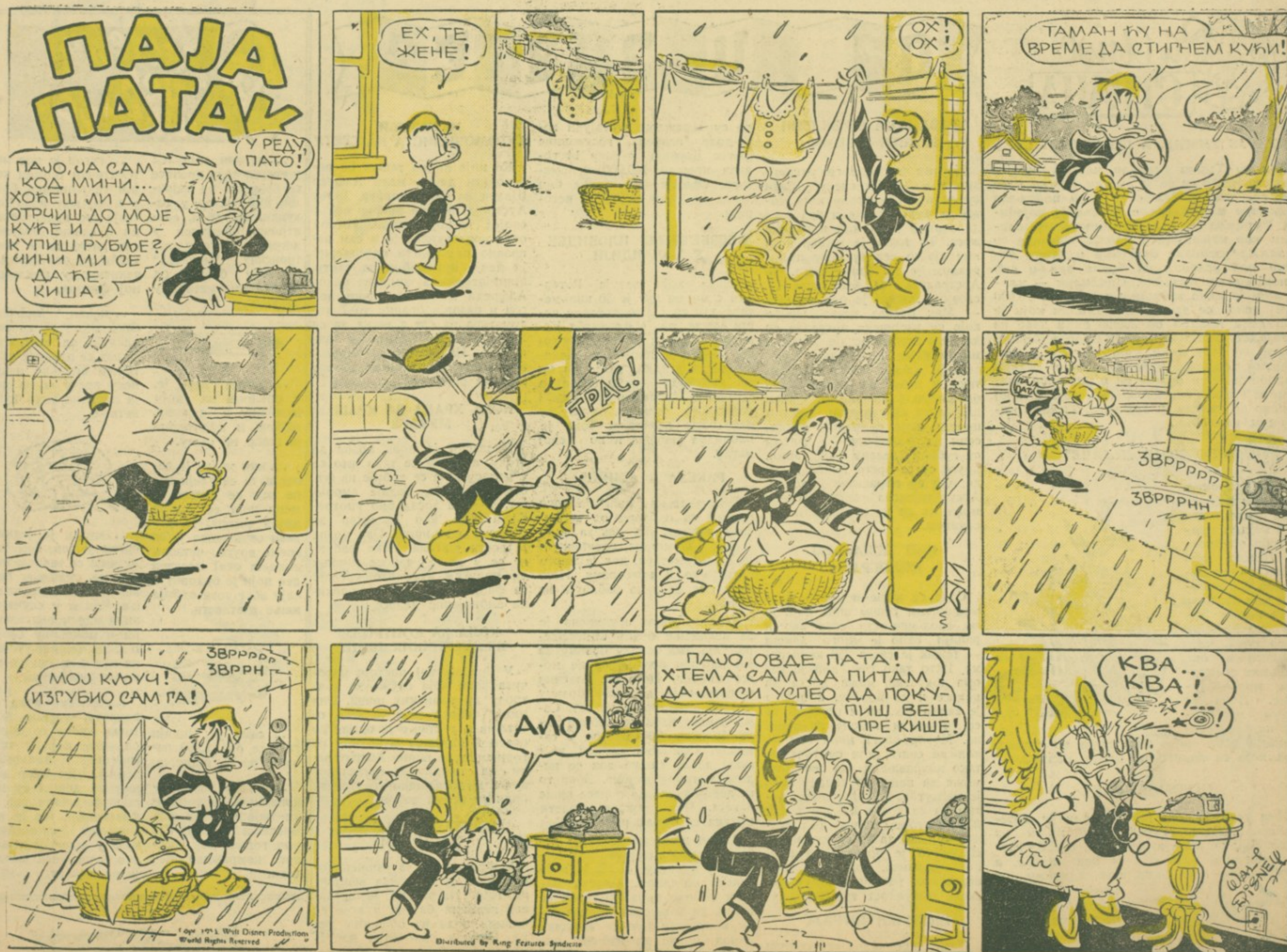
16	2	3	13
5	11	10	8
9	7	6	12
4	14	15	1

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Сарајево; 8) Крека; 9) еп; 10) ас; 11) авица; 13) пет; 15) ав; 16) анал; 18) Аса; 20) Дис; 22) Л(аза) К(ости); 23) ла; 25) вуна; 27) омладина; 30) Анди; 31) ал; 32) ат; 35) аја; 36) рит; 37) алве; 38) ом; 41) том; 42) мрвас; 43) ем; 46) ја; 47) калај; 48) акустика.

Усправно: 1) Скапа Фло; 2) арсен; 3) ре; 4) Ака; 5) Јава; 6) вез; 7) опанак; 12) има; 14) тад; 17) линада; 19) слава; 21) судија; 24) Амати; 26) ли; 28) Л(азанео) Н(икова); 29) алхемија; 32) армија; 34) алт; 36) тов; 38) восак; 40) Макс; 43) рак; 44) сев; 48) лав.

**ПУСТОЛОВИНЕ
МАЛОГА
ЧОМЦА,
МОРНАРА
ТОМА ТРАУТА
И КИНЕЗА
ШАНГ
ЛИНА**

ДОШТО
ЈЕ ШАНГ - ЛИН
ЗАРОБИО И ОСТАЛЕ
ЉУДЕ ГУСАРСКОГ
БОЈЕ ЛОНГ-ФУА,
КОЈИ СУ ДОШЛИ
НА БРОД „ХРАБРИ“,
ТО СЕ САДА ЦЕЛА
ГОСАДА ПРИПРЕМА
ЗА ОДБРАНУ У
СЛУЧАЈУ ДРУГОГ
НАПАДА...

